

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 17

2001

Dočkali jsme se přelomu století umocněného přelomem tisíciletí. Jaké bylo krkonošské století, jaké tisíciletí? Oba časové úseky mají jedno společné, první a druhá polovina se od sebe výrazně liší. Polovina tisíciletí byla ve znamení divoké přírody s minimálním vlivem člověka, který naopak v druhé části milénia Krkonoše skoro celé přeměnil na kulturní krajinu. K hodnocení skončeného století se nabízí jiné srovnání. Prvních téměř padesát let ve větší části hor žili německy mluvící starousedlíci, aby je takřka ze dne na den vystřídali lidé z vnitrozemí Čech s jinými kořeny a způsobem života. Nechci hodnotit, která polovina tisíciletí nebo století byla pro hory dobrým a která méně dobrým obdobím. Brání mi v tom různost pohledů a hlavně jak rozhodnout, co bylo správné. Zachovaná divočina, zdroj přírodních surovin, jedna velká pastvina, sportovní a turistický ráj, obchodní zóna, romantická krajina? Jedno je jisté, pro správný odhad zdejší budoucnosti se musíme pokusit pochopit minulost našich hor. Z poznání dlouhé historie čerpá i představa o Sněžce na konci třetího tisíciletí. Odráží naše současné obavy o budoucnost přírody a to nejen v Krkonoších. Obrázek vydáváme také na pohlednici, kterou pro vás s přáním všeho dobrého a čisté mysli na přelomu příštího století a tisíciletí připravil Veselý výlet.

(pokračování na str. 18)

Z	Galerie, informační centrum a pension Veselý výlet	str. 3 - 4
D	Horní Maršov	str. 5
A	Mladé Buky	str. 6 - 7
R	Malá Úpa	str. 8 - 9
M	Pec pod Sněžkou	str. 11 - 19
A	Ski Pec	str. 12 - 13
	Mapa východních Krkonoš	uprotřed
	Luční bouda	str. 16 - 17
	Špindlerův Mlýn	str. 20 - 21
	Krkonošský národní park	str. 24 - 25
	Doporučujeme osvědčené služby	str. 10, 19, 22, 23
	Fotoalbum	str. 27

VESELÝ VÝLET®

ochranná známka

Vydavatel/redaktor: Miloslav a Pavel Klimešovi*Jazyková úprava:* Věra Pokorná*Grafická úprava a ilustrace:* Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda*Kresba na titulní straně a mapa:* Zdeněk Petira*Fotografie:* Pavel Klimeš, Wenzel Lahmer, Max Leipelt, Franz Pietschmann, Miroslav Šmíd, Pavel Štecha a archiv vydavatelů*Sazba:* Oldřich M. Šlegl, OFSET Úpice, tel. (0439) 881 171*Tisk:* Progrestart, Hradec Králové, (049) 5410061*Překlad do němčiny:* Hans-J. Warsow*Překlad do polštiny:* Andrzej Magala*Reklamní agenda:* Lenka Klimešová (0439) 874 221*Uzávěrka tohoto vydání:* 5. 12. 2000

Sedmnácté číslo sezónních novin Veselý výlet vychází v celkovém nákladu 70.000 kusů výtisků, z toho 33.000 kusů v české a 37.000 kusů v německé verzi. České vydání je rozšířeno o polské resumé.

Veselý výlet vyšel díky pochopení zastupitelstev měst a obcí Pec pod Sněžkou, Malá Úpa, Horní Maršov, Špindlerův Mlýn,

Mladé Buky, vedení Správy Krkonošského národního parku ve Vrchlabí a dobré vůli výše uvedených spolupracovníků.

POZOR !

Na jaro 2001 připravujeme horolezeckou expedici na krásný himalájský štít Baruntse. Protože na horách budeme i v době, kdy jinak píšeme letní Veselý výlet, rozhodli jsme se vydat celoroční 17. vydání. **Další 18. číslo - zima 2002 vyjde v prosinci 2001.**

Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (18/zima 2002) poštou domů, pošlete nám spolu s vaší adresou 40 Kč, jste-li z České republiky, a 190 Kč, jste-li cizinci, nebo si noviny objednejte osobně v Informačním centru Veselý výlet v Temném Dole. Tato částka kryje náklady spojené s administrativou poštovní distribuce.

Veškerá autorská práva vyhrazena !

Adresa redakce: Veselý výlet
Temný Důl 46, 542 26 Horní Maršov
tel., fax (0439) 874 298, fax 874 221
e-mail: veselyvylet@mbox.vol.cz
www.veselyvylet.cz

Vážení hosté, zveme vás do informačního centra, obchodu s autorským zbožím a galerie Veselý výlet v Peci pod Sněžkou. Fotografie Pavel Štecha.

Veselý výlet v Peci pod Sněžkou je na hlavní ulici u autobusového nádraží.

Veselý výlet se již od roku 1992 snaží krkonošským hostům zpříjemnit a obohatit program nejen prostřednictvím sezónních novin. V obou provozovnách využijete **informační centrum** poskytující kromě přímých informací všechny dostupné materiály o Krkonoších a Podkrkonoší, hlavně mapy, atlasy a automapy, také z Polska, Adršpachu i jednotlivých krkonošských měst a obcí, české a německé knihy, průvodce, pohlednice se známkami, videokazety s různými pořady o Krkonoších ve čtyřech jazycích. Pro sběratele máme turistickou známku Pece pod Sněžkou. Poradíme vám s programem, navrhne tury nebo výlety v Krkonoších i širším okolí. **Suvenýry a dárky z Krkonoš** doplňují nabídku informačního centra. Koupíte tu drobné obrázky, fotografie a oblíbené figurky a loutky Krakonoše, sbírkové kameny, přívěsky, kvalitní trička připomínající návštěvu Krkonoš. Prodáváme i telefonní karty, filmy různých značek a světelnosti. **Ubytování vám zprostředkujeme** v Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě, v hřebenové části Černého Dolu, v Horním Maršově, Malé Úpě, Janských Lázních, Albeřích a Lysečínách, když se u nás v infocentru v Peci pod Sněžkou nebo v Temném Dole zastavíte osobně nebo pošlete nutné údaje (počet osob, termín a požadovaný rozsah služby, vaši adresu a telefon) poštou, faxem, elektronickou poštou nebo nám zatelefonujete. Máme aktuální přehled o volných místech, proto se vám budeme snažit pomoci i na poslední chvíli. Omlouváme se, že neposíláme přehled ubytovatelů, takový materiál nemáme. **Směnárna** je součástí obou provozoven.

Obchod s dárky a autorskou módou je samostatnou částí Veselého výletu v Peci. Hlavní nabídku tvoří autorská móda z dílny Hany Tomáškové - ručně malované dámské svetry, šaty a zimní bundy, Zuzany Bradáčové - malovaná trička, haleny, šaty a šátky, Zuzany Krajčovičové - veselé tašky, batohy, vesty, čepice a barety, Marie Přibilové - pletené svetry se zdobnou krajkou, Zuzany Tomkové - pletené čepice, rukavice, Jany Kubínové - modrotiskové kolekce. Nabídku doplňují kvalitní dárky z keramiky od řady autorů v široké škále technik a předmětů, zajímavé dřevěné, smaltové a keramické šperky a veliký výběr oblíbených dřevěných hraček.

Součástí obou provozoven jsou prodejní **galerie**. V Peci pod Sněžkou pořádáme časově omezené autorské výstavy,

program najdete na příští straně. V Temném Dole vystavují fotografie, obrazy, grafiku a keramiku především výtvarníci z okruhu přátel Veselého výletu.

Pension využívá větší část historického domu Veselý výlet v Temném Dole. Je místem klidu, pohody a poznání místního kraje. Zajímavé architektonické řešení interiéru doplňuje autorský a historický nábytek. Pro potěšení i poučení na chodbách i pokojích najdete obrazy, fotografie, mapy, drobné dobové předměty z Krkonoš i našich veselých výletů do hor celého světa. Z praktických informací zbývá dodat, že pokoje rodinného pensionu Veselý výlet jsou vybaveny sprchou a toaletou, radiem, v apartmá je navíc malý kuchyňský kout. Větší kuchyňka je k dispozici všem hostům. Podáváme bohatou snídani. Auta parkují přímo před domem. Za pensionem začíná Krkonošský národní park s širokou možností zimních a letních aktivit. Pension je u vycházkové trasy Aichelburg, jen kousek od domu vede Křížová cesta na Starou Horu.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod Veselý výlet v Peci pod Sněžkou čp. 196, PSČ 542 21, tel. (0439) 796 130, fax 796 131 a **874 221**.

Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel., fax (0439) 874 298.

E-mail: veselyvylet@mbox.vol.cz, jsou otevřeny denně od 8.30 do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky.

Pension Veselý výlet v Temném Dole nabízí ubytování se snídaní ve dvou a třílůžkových pokojích a apartmá, telefonická rezervace v infocentru, podrobnosti o ubytování v pensionu vám pošleme na požádání poštou nebo elektronickou cestou.

Veselý výlet v Temném Dole najdete u silnice za Horním Maršovem, před křížovatkou na Pec pod Sněžkou a Malou Úpě.

ZACHRÁNĚNÉ PAMÁTKY

V roce 1993 jsme při galerii Veselý výlet v Temném Dole založili Lapidárium remedium – ozdravnou sbírku opracovaných kamenů s předsevzetím, že nedbalostí, nezájmem nebo úmyslně poškozená díla předcházejících generací opravíme a vrátíme na původní místa v krkonošské krajině. Po skromných začátcích se podařilo díky finančním prostředkům Správy Krkonošského národního parku určeným na obnovu krajinných prvků uskutečnit řadu zajímavých prací. Mezi první exponáty sbírky patřil pomník padlých vojáků ze zaniklé obce Sklenářovice na úbočí Rýchor. Do kamene vytesaná jména horalů a čísla domů, ze kterých pocházeli, připomínají neblahý osud zdejších lidí i celé vesnice. Obnovy velmi zničeného díla se ujal kameník Petr Beneš. Na výstavě jsou dobové fotografie a snímky zachycující záchranu kamene, ale i větší část pomníku. Na začátku léta ho přímo z galerie přemístíme na původní místo ve Sklenářovicích.

Od 28. prosince 2000 do května 2001 jsou v galerii Veselý výlet v Temném Dole vystaveny fotografie, dokumenty a předměty zachycující záchranu a obnovu několika zajímavých kamenných objektů a drobných staveb krkonošské krajiny, na kterých se Veselý výlet podílel.

MIROSLAV ŠMÍD - MŮJ ŽIVOT HOROLEZCE

Fotografie z velehor celého světa od váženého přítele Veselého výletu Miroslava Lanče Šmída jsme vystavili za přítomnosti autora už v roce 1992 v první, trochu provizorní galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou. Nyní se do nové galerie Mirkovy fotografie se stejným tématem, ale ve větším rozsahu vrací.

Mirek Šmíd byl horolezcem světové třídy, který nás vedle velkých výstupů zaujal svou životní filozofií a způsobem života. Založil Mezinárodní festival horolezeckých filmů v Teplicích nad Metují, vydával plakáty, pohlednice, knížky, točil filmy, povídal o horách při promítání diapozitivů a hlavně stále fotografoval. Přivedl do hor hodně lidí a ukázal jim cestu. Nám také. Prožili jsme spolu na čundrech krásné chvíle.

Většinu vystavených fotografií kdysi vybral sám autor a byly často pořízené v extrémních podmínkách při těžkém lezení. Vedle barevných fotografií výstava představuje soubor černobílých snímků z expedice na nejkrásnější horu Himaláje Ama Dablam. Na podzim 1986 Míra Šmíd přešel sólovým výstupem její západní stěnu jako první člověk na světě. V nejtěžším místě v horní části ledové stěny našel skobu, kterou tam zanechal Peter Hillary, syn nejslavnějšího horolezce. Právě z tohoto místa se zřítily dva lezci novozélandské výpravy. Mirek to věděl, přesto se zastavil, skobu vyfotografoval, vytloukl, strčil do ruksaku a vy ji na výstavě můžete vidět. Zvláštní

Miroslav Šmíd - Expedice Mt. Everest 1992 (autoportrét)

částí expozice jsou Lančovy autoportréty. Přestože byl společenský člověk, většinu nejtěžších výstupů, jak se můžete na vystaveném přehledu dozvědět, přešel sám. Přitom se i fotografoval a vznikly zajímavé snímky. Výstava graduje autoportrétem, který se jmenuje Poslední bivak. Vznikl desátého září 1992 v Yosemitech po několikaletém sólovém výstupu ve stěně Lost Arrow. Druhý den se Mirek Lanč Šmíd zřítíl.

Prodejní výstava fotografií, na jejíž přípravě s Veselým výletem spolupracoval fotograf Ctibor Košťál, potrvá v Peci pod Sněžkou od 13. ledna do 31. května 2001.

BAREVNÝ SVĚT ALEŠE LAMRA

S restaurováním čtrnácti kamenných zastavení Křížové cesty na Starou Horu v Temném Dole vyvstal problém, jaké zvolit do opravených kapliček obrazy zachycující hlavní biblický příběh. Nabízelo se historizující pojetí s realistickou malbou na plechu a nebo dílo hlásící se k současné době. Také proto, že se z původní Křížové cesty nedochoval žádný obraz, rozhodli jsme se pro moderní pojetí. Brzy nás napadlo oslovit pražského výtvarníka Aleše Lamra, jehož obrazy plné symbolů září krásnými barvami. S napětím jsme čekali, jestli výtvarník nepříliš finančně zajímavou nabídku přijme, ale ukázalo se, že tato stránka projektu obnovy Křížové cesty na Starou Horu není pro Aleše Lamra nejdůležitější. Znalci Ježíšovy pouti ukřižování najdou ve vytvořených obrazech symboly jednotlivých zastavení. Netradiční je i zvolená technologie. Ve spolupráci se smaltovnou v Českém Brodě realizuje výtvarník své obrazy formou smaltových desek, které budou do kamenných kapliček na trvalo zapuštěny v průběhu května letošního roku. Dokončení obnovy Křížové cesty financuje Česko-německý fond budoucnosti.

Autora obrazů Křížové cesty na Starou Horu Aleše Lamra představíme na prodejní výstavě autorových barevných litografií. Proběhne od 3. června do 27. července 2001 v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou.

KVĚTA KRHÁNKOVÁ - TENTOKRÁT V GALERII...

V druhé polovině ce roku bude vystavovat nám velmi blízká výtvarnice Květa Krhánková. Její tvorbu sledujeme od samého začátku a těm z vás, kteří čtete Veselý výlet pravidelně, jistě neušlo, že je autorkou grafické úpravy a pro časopis již charakteristických kreseb a podtisků.

Květa Krhánková se narodila v Praze, ale větší část života prožila v nedaleké Úpici, kde také vyučuje v Základní umělecké škole. Možná i výuka různých výtvarných technik měla vliv na pestrost výrazových prostředků v její vlastní tvorbě. Na začátku to byly textilní techniky, krajky a gobelíny. Jak sama říká, hodně kreslila, a z návrhů na tapisérie vznikaly první důležité kresby i akvarely. Z grafiky si nejvíce oblíbila suchou jehlu, lept a v posledním období barevný linoryt. Olejomalby prostupují celou tvorbou. Na nich jsou nejlépe vidět proměny, kterými její dílo prochází. Různé techniky zvýrazňují smysl autorky pro zkratku a úsporné vyjadřování. V každé z nich má oblíbené náměty. Pro kresbu a akvarel je to krajina, olejem maluje biblické a figurální motivy. Od návštěvy USA v roce 1997, kde se nechala ovlivnit uměním severoamerických indiánů, vytváří neobvyklou, hnětenou a barevnými hlínami zdobenou keramiku.

Ještě k názvu celé výstavy. Autorka vystavuje skoro 20 let a její samostatné nebo společné výstavy se uskutečnily na všemožných místech: na hradě, na zámku, v hospodě, v parku, na radnici, v agitačním středisku, v bance nebo u ní doma na dvorku. Tentokrát to bude v galerii.

Autorská výstava Květy Krhánkové obsahuje vedle výběru starších prací nové, dosud nevystavované obrazy. Keramiku je možné si prohlédnout a zakoupit dole v prodejně už nyní. Výstava potrvá od 29. července do prosince 2001 v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou.

Novinkou je napojení Horního Maršova na systém upravovaných běžeckých tras Krkonošská lyžařská cesta. Nejvyšší

ší okruh východních Krkonoš na Světlé a Černé hoře je vhodný i pro jízdu na horském kole. Z centra Horního Maršova, kterému se podle někdejšího dělení dodnes říká Maršov čtyři, se na upravovanou trať dostanete od zdravotního střediska po silniční vedoucí k lesní samotě Reissovy domky. Pod cestou byly vykáceny dvě nové paseky, které otevřely výhled ke Sněžce a také k lesnímu hrádku Aichelburg, který snadno poznáte na prudkém svahu Světlé hory. Upravená stopa vede nepřetržitě do kopce na Krausovy boudy, kde se musíte rozhodnout z jaké strany okruh pojedete. Méně příkré, ale delší stoupaní vede od Modrých kamenů na Velké Pardubické boudy a dál na vrchol Černé hory. Serpentinami sjedete ke křižovatce cest u Kolínské boudy, kde zahnete doprava do kopce. Na Václaváku místo stoupaní zpět na Černou horu uhněte doleva k Valšovkám. Na křižovatce Pěticestí se rozhodnete, jestli pojedete rovnou doprava přes Světlou horu na Krausovky a do Maršova, nebo si okruh prodloužíte zájezdkou přes Thammovy boudy a Valšovky. Tam se můžete zastavit na známé farmě Davida Sosny pro domácí jogurt nebo jinou dobrotu z horského hospodářství. Stoupaní ke Světlé hoře ani odsud není náročné, za hodinku jste zpět v Horním Maršově

Vycházková trasa Aichelburg a Křižová cesta na Starou Horu

Od léta 2000 obcí prochází vycházková trasa Aichelburg. Na jednotlivá zastavení upozorňují smaltované tabule se čtyřjazyčným textem vysvětlujícím místní pamětihodnosti. Trasa začíná pod historickým areálem hřbitova, prochází středem obce, Temným Dolem, stoupá k lesnímu hrádku Aichelburg a pokračuje na Valšovky nad Velkou Úpou. Od obnoveného lesního hrádku s věží a hradní síní s bustou hraběte Bertholda Aichelburga si můžete podle daných pravidel vypůjčit klíče v informačním centru Veselý výlet v Temném Dole, kam je v dohodnutém čase zase vrátíte.

Součástí vycházkové trasy Aichelburg je Křižová cesta stoupající po modré značce od silnice v Temném Dole k osadě Stará Hora a dál ke stejnojmennému vrchu. Byla zřízena místními věřícími v roce 1854 na cestě kolem kaple svaté Anny, kterou u své chalupy postavil už v roce 1752 Johann Bensch. Končí u studánky, která má podle pověsti léčivé účinky. Všechny části Křižové cesty jsou po mnoha letech chátrání nyní restaurovány. V loňském roce kameníci opravili čtrnáct zastavení, byla upravena i samotná cesta. Letos můžete být svědky osazení smaltových obrazů výtvarníka Aleše Lamra do jednotlivých zastavení, jak o tom píšeme na vedlejší straně. V létě dojde k rekonstrukci kaple sv. Anny. Opravenou střechu pokryje ručně štípaný a opracovaný šindel ze Slovenska, na vrchol věžičky se vrátí korouhev s křížem. Věříme, že se ještě letos najdou další finanční prostředky k opravě fasády, sochy Panny Marie Pomocné umístěné v nise nad hlavním vchodem a obnově interiéru. Tak bude kaple, jedna z nejstarších sakrálních památek východních Krkonoš, připravena vstoupit do své stě padesátého roku své existence.

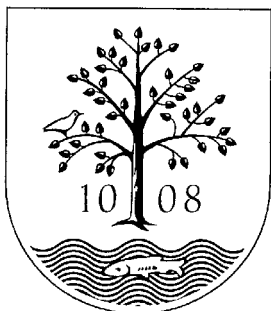
HASIČSKÉ ZASTAVENÍ

Krkonošská lyžařská cesta, pěší výlet na Rýchory nebo budoucí cyklistická trasa přes připravovaný turistický hraniční přechod do malé vesničky Niedamirów v Polsku vás přivede do osady Horní Albeřice. Tady v jednom z nejvýše obydlených míst Horního Maršova najdete odpočinek a dobré občerstvení ve staré hasičské zbrojnici. Zní to divně, ale je to tak. Zdejší převážně roubená stavení jsou ohněm ohrožována odnepaměti. Dlouho se lidé při požáru spoléhali jen na vlastní síly či pomoc sousedů, až v druhé polovině 19. století začaly v Krkonoších vznikat místní hasičské spolky podporované ve stejné době vzniklou samosprávou. Takový systém vydržel dodnes, ovšem s podporou profesionální, dobře vybavené a vycvičené jednotky z Trutnova. Horní Maršov má nejen obcí stále vylepšované vybavení, ale hlavně mladé dobrovolné hasiče, kteří jsou úspěšní při zásazích u požárů a při povodních, ale i ochotní navičovat a vylepšovat svou hasičskou zručnost.

Spolek hasičů v Maršově IV byl založen v roce 1873, ve stejné době vznikly samostatné spolky v dalších dílech Maršova, v Temném Dole, v Lysečínách a v Albeřicích. V roce 1933 bylo jen v Maršově IV přes sedmdesát aktivních členů. Dobrovolní hasiči měli k dispozici nejprve obyčejné nářadí a žebříky, ale brzy se obce zmohly na nákup stříkaček s pumpou na ruční pohon tažených koňským spřežením. Druhý vůz sloužil k převážení hasičů a výsuvných žebříků. Všichni měli krásné uniformy, helmy, sekerky a dokonce i šavle. Pořízení stříkaček bylo velkou událostí a pro jejich uložení vznikaly hasičské zbrojnice. Ta první v Horním Maršově stála u splavu v Malé uličce, kde je dodnes jedno z míst jímání vody pro hašení. V lysečinském a albeřickém údolí byly hned tři požární zbrojnice a jako jediné v celé oblasti se zachovaly dodnes. Snadno je poznáte podle vysoké věže určené k sušení textilních hadic. Už dávno neslouží svému původnímu účelu, z těch v Dolních Lysečínách a v Dolních Albeřicích jsou garáže. Z již zmíněné "hasičárny" v Horních Albeřicích se už taky nevyjíždí k ohni, ale přesto starými hasičskými časy žije dodnes. Od obecního úřadu zpustlý domeček v dražbě koupil pan Ivan Marek ze sousední chalupy. Celou ji opravil, trochu přistavěl a uvnitř i venku zřídil příjemné posezení pro sousedy a poutníky. Vnitřní výzdoba připomíná hasičskou minulost a chodí se sem také hasit žízeň. Proto je Zastávka u Marků v bývalé albeřické hasičské zbrojnici oblíbená i mezi uštvánými cyklisty na horských kolech, promoklými turisty a promrzlými běžkaři. A prý tu dobře vaří.

Fotografie hasičů z Dolních Lysečín zachycuje jejich motorovou stříkačku, ve třicátých letech jistě chloubu obce. Dnes zrestaurovaný historický exponát můžete vidět ve výloze obchodu U Hlaváčů na maršovském náměstí.

Erbovním znamením obce Mladé Buky, v řeči heraldiků t. zv. mluvícím, je košatý strom - buk přirozené barvy v modrém poli, jak jej známe například ze štítu mladobucké vodárny na Sluneční stráni ve Svobodě nad Úpou. Byl převzat z původní rychtářské pečete z konce 17. století. Rozložitý strom je zde doplněn listovým a siluetou ptáčka v koruně, symboly jara a tedy mladosti. Výrazné iniciály I. B. (Junge Buchen) jednoznačně potvrzuje německý opis s drobnými ryteckými chybami: "Ves Mladé Buky k panství Vlčice" (Dorf Jungbuch: zur Herrschaft Wildschitz). Z ní vycházel i autoř současného návrhu obecního znaku, obohaceného o symbol připojené Kalné Vody. Nezbyvá než věřit, že se konečná podoba výtvarně docela zdařilého erbu oprostí od drobných heraldických prohřešků.

Pomineme-li zakořeněnou báji trutnovského renesančního kronikáře Šimona Hüttela, kladoucí založení Mladých Buků na samotný začátek druhého tisíciletí našeho letopočtu, je obec i tak jednou z nejstarších v podhůří východních Krkonoš. Dnes vyplňuje převážnou část údolí, kterým probíhají tři hlavní spojnice mezi Trutnovem a Svobodou nad Úpou - řeka Úpa, silnice a koleje železniční tratě. Pro místní obyvatele by mohly být Buky směle synonymem délky, asi jako Lovosice v Polabí. Svým katastrálním územím zahrnujícím i někdejší samostatné obce Bystřici, Dolní Sejfy s Antoničkovým údolím, Kalnou Vodu, Hertvíkovice a zaniklé Sklenářovice, ležící většinou v ochranném pásmu Krkonošského národního parku, zasahují do něj i přímo v oblasti Rýchor. Nejstarší písemná zpráva z roku 1355 uvádí lokalitu jako manství trutnovského hradu. V roce 1358 jako ves s kostelem. Historicky jsou v místě doloženy dvě zaniklé tvrze různých majitelů. Ty poprvé spojil do svého vlastnictví Jan Stoš z Kounic. V roce 1500 je Jan Zilvár připojil k vlčickému panství. Páni na Vlčicích a město Trutnov se v dalších staletích v držení Mladých Buků střídali.

Nejstarší mladobucká papírna je známá od konce 17. století, avšak teprve v 19. století se ryze zemědělská vesnice stala průmyslovým centrem. V roce 1836 zde trutnovský podnikatel Jan Faltis založil první mechanickou přádelnu lnu v Čechách, připojili se pozdější textilní magnáti Etrichové, Hanke v Kalné Vodě a řada drobnějších podnikatelů. Truhlář Franz Baudischovi například přisuzují některé prameny první strojní výrobu lyží v tehdejší Rakousku již v roce 1891. Po vybudování silničního obchvatu většina návštěvníků Krkonoš obcí, poměrně chudou na památky, pouze projíždí. Přesto její nejstarší část v okolí kostela sv. Kateřiny, v nočních hodinách efektně nasvětleného, k zastavení přímo vybízí. Starobylá čtyřboká věž s bání ukončená lucernou byla postavena Iacobem Frumetím v roce 1599. Nezvykle osamocená věž vedle kostelní lodě vznikla nejspíš přístavbou nad původní protestantskou modlitebnou z doby reformace. V celém širokém okolí se takto vystavěný kostel nenajde. Všimněte si pověstmi opředené plastiky mužského obličej v omítce nad vchodem do věže. Kostel do současné podoby dostavěli Schwarzenberkové v roce 1787. Celý interiér byl vloni výrazně zrenovován a 26. srpna 2000 vysvětil královéhradecký biskup Dominik Duka nový mramorový oltář, dílo sochaře Petra Váni. Nejblíže dům s valbovou střechou a omítnutým roubením je stará farní škola. Výstavbou budovu fary, pietně opravenou, postavili farníci podle návrhu A. E. Martinelliho v roce 1729. Jen o pár kroků níž je domek, kde se 30. července 1864 v bývalém koloniálu narodil lékař a první

místní fotograf východních Krkonoš Wenzel Lahmer. Jen nedaleko odtud vyrůstal a začal tvořit současný výrazný český fotograf Bohdan Holomíček. Proto není divu, že se při velké slávě při příležitosti dokončení opravy kostela konala zvláštní výstava fotografií ze zdejšího prostředí. Snímky hlavně místních lidí byly instalovány přímo na hřbitovní zdi u kostela. Za zmínku stojí i monumentální pomník padlých z první světové války od významného sochaře Emila Schwantnera poblíž vchodu na hřbitov, za jehož zdí pod korunami stromů připomínají mnohé z náhrobků pohnutý osud zdejších obyvatel.

GOLFOVÉ HŘIŠTĚ V JEDINEČNÉ KRAJINĚ

Přirozeně na historické zákoutí navazuje nejnovější aktivita v obci Mladé Buky. Rozsáhlý areál golfového hřiště po dokončení určité významem přesáhne východní Krkonoše. Společnost Golf club plánuje na více než tři sta hektarech otevření určité největšího golfového hřiště v České republice. Od srpna 2000 je v provozu kryté cvičné odpaliště s jedenácti boxy. V srpnu 2001 bude otevřeno devítijamkové hřiště a následující rok závodní osmnáctijamkové, srovnatelné s evropskou špičkou. Kromě technických vymožeností má zvolené místo již dnes ohromné plus navíc. Je jím úchvatný, barevně proměnlivý panoramatický výhled. Za čarou prvního horizontu zůstávají skryty všechny projevy civilizace a vůkol je vidět jen velebný chrám přírody. Zvlněná krajina podhůří přechází ve směru střelky kompasu v nejvyšší české hory s charakteristickou vlnovkou trojediného symbolu východních Krkonoš - rozložitými dvojčaty Černou a Světlou horou s pralinkou Sněžky v pozadí. Mocné panorama vpravo dotváří zádumčivý hřeben Rýchor s Dvorským lesem a Sklenářovickým vrchem se světlými skvrnami dosud patrných lučních enkláv. To je fenomén, který bude citlivé duše určitě lákat k návratům.

Na severních svazích sousedního Pekelského vrchu (583 m nad mořem), přímo nad středem Mladých Buků nabízí v zimní sezóně své služby Skiareál SK Rýchory s dlouholetou tradicí lyžování. Nově vytvarované i technicky vybavené sjezdovky mají tři moderní vleky, se systémem technického zasněžování a umělým osvětlením. Výbornou cvičnou sjezdovku využívá zdejší lyžařská škola i školka, pro lyžařské výcviky, je tu půjčovna lyží a servis, útulný SKI BAR, bezplatné parkoviště i spojení skibusem s Trutnovem a Pecí pod Sněžkou. Vícedenní jízdenky platí i ve Skiparku Špičák v Černém Dole.

SKLENÁŘOVICE

Ze svahů Rýchor 15. února 1655 sjela vůbec první písemně zaznamenaná lavina v Krkonoších a strhla dvě sklenářovické chalupy. Z patnácti zasypaných osob osm zahynulo. Jakoby událost předznamenala zároveň tragický osud této malebné vesnice v zapomenutém koutě krkonošské přírody. Osada se prvně připomíná roku 1515. Vznikla však nejspíš mnohem dříve kolem původní sklářské pece. Největší rozkvět jí přinesla zlatá horečka v 16. století. V bukovém přišerí Bártova lesa jakoby stále dozníval halas kovkopů pracujících pro Kryštofa z Gendorfu. Množství zachovalých hornických stařin v podobě desítek vskutku hlubokých rýh dodnes připomíná ohromný rozsah díla. Chudá naleziště zlata se záhy vyčerpala, horníci odešli za lepším a pro místní zbyl klopotný život hospodářů na kamenitých políčkách a prudce svažitéch loukách sevřeného údolí někdejší Staré Vody. Ještě na začátku 20. století měla vzkvétající obec vlastní samosprávu, školu, mlýn a dva hostince. Ve 42 domech žilo 220 obyvatel. Ti byli po druhé světové válce vyhnáni do Německa. Po 12. srpnu 1946 zůstala v nejhořejší sklenářovické chalupě jediná rodina antifašisty Aloise Hofera. Stavení postupně chátrala a brigádníci ve službách pastvinářského družstva z Mnichova Hradiště tomu rozhodně nebránili. Z nepochopitelných důvodů nedostaly Sklenářovice, ani Verneřovice na odvráceném svahu Sklenářovického vrchu, šanci na záchranu prodejem domů chalupářům. Definitivní konec přišel s akcí "Demolice" v letech 1959 - 1960. Ženíjná jednotka československé armády pomocí trhavin a vojenské techniky srovnala se zemí celkem 254 objektů v tehdejší trutnovské okrese. Bohužel i celé Sklenářovice.

Zdánlivě opuštěná krajina dnešní návštěvníky láká především jako memento. Hluboce zaříznuté údolí s rozsáhlými loukami lemovanými lesy, je přírodní útvar krásný sám o sobě. Kdo zažil zdejší jaro s tisíci květů bledule jarní a křivatce žlutého, zpestřené ojedinělými keřky narcisů ze zaniklých zahrádek, a rok co rok řidnoucí vlajkoslávou třešní a jabloní probleskující v křovinách náletů, ví své. Negativní dopad "hospodaření" let minulých, vystřídal po roce 1990 projekt Správy Krkonošského národního parku podporující tradiční horské farmaření a obnovu kulturní krajiny. I proto vás do této horské části Mladých Buků chceme pozvat ke krátké procházce. Vyjdeme od parkoviště nad Bystřicí s informační tabulí a mapou Krkonoš. Při výstupu po obnovené cestě proti proudu Zlatého potoka poznáte, provázeni tajemným "geniem loci", opravený unikátní most s jedním obloukem, zbytky rovnáných kamenných břehů

kdysi zlatonosného potoka, zachovalé zdi vodního mlýna i několik osamělých polorozpadlých "mlíčnic". Tyto přírodní chladničky s tekoucí vodou, z nichž jedna u cesty je rovněž obnovena, byly nezbytné u každého hospodářství. Povšimněte si obhospodařované potoční nivy, zbavované postupně náletových dřevin a plevelných rostlin i pravidelně kosené louky s experimentálním biologickým kompostováním organické hmoty. Na upravených plochách spíš vyniknou staré agrární valy a kamenné rovnániny podezdívek, prozrazující dispozici zaniklých staveb s vykřičníky letitých "domovních stromů" javorů, lip nebo jasanů. Drobní konici, stádečko mladého hovězího dobytka a několik ovcí a koz, které tu pase "indián" Sýkora se svým děvčetem, patří farmě Hucul z Janovy Hory v krkonošských Vítkovicích. Za brodem vlevo se dá po staré polní cestě vystoupat na kraj lesa k mysliveckému posedu (pozor, vpravo je II. zóna národního parku) a po lesní svážnici kousek nad ním doleva dojdete k obnovené žlutě svítící ochranné kap-

Na úbočí Rýchor nejméně 450 let stála horská obec Sklenářovice. Po roce 1945 byla zbořena a jen vzácné historické fotografie připomínají její podobu.

liče, zbudované zdejšími sedláky Josefem Franzem v roce 1874. Původně stála uprostřed luk, které byly po zániku obce z větší části zalesněny. Kaplička chránila hospodáře a pocestné před nepohodou a k tomu je nyní opět s lavicemi uvnitř upravena. Zda se po asfaltové silnici vrátíte přes Bártův les na parkoviště nebo protáhnete výlet kolem lovecké chaty Pašovky na hřeben k Rýchorské boudě, zůstane jen na vašem rozhodnutí.

Do centra někdejší sklenářovické návsi se na začátku letošního léta vrátí z prozatímní péče galerie Veselý výlet v Temném Dole obnovený pomník zdejších mužských, padlých v první světové válce. Nechť slouží budoucím generacím jako varování před nesmyslností válek, jako výtvarný prvek v krajině i věčná připomínka, že tady stávala horská obec Sklenářovice.

Horská obec Malá Úpa leží ve východních Krkonoších v nadmořské výšce 750 až 1602 metrů u hranic s Polskem. Hraniční přechod Pomezni Boudy – Przelecz Okraj je otevřen

pro turisty, cyklisty a osobní automobily nepřetržitě. Na hřebenové cestě na Sněžku v Sovím sedle je turistický hraniční přechod. Poloha obce přímo vybízí k podniknutí letních výletů na severní polskou stranu Krkonoš, kde najdete několik velmi zajímavých cílů. Za návštěvu stojí horské středisko Karpacz pod severními srázy Sněžky, vzdálené z Horní Malé Úpy dvě a půl hodiny chůze (nebo hodinu jízdy autem). Nejčastějším cílem turistů je v Horním Karpaczi dřevěný kostel Wang z 12. století, který byl do Krkonoš přenesen ze středního Norska roku 1842. Krásné přírodní scénérie uvidíte při celodenní túře přes Karpacz, ledovcové jezero Malý rybník, Sněžku, Obří hřeben a kolem boudy Jelenka zpět na Pomezni Boudy. Kratší varianta okruhu vede z Vlčí Poreby údolím Lomniczki k bývalé Obří boudě a na Sněžku. Při sestupu Soví dolinou po černé turistické značce poznáte v dolní části historickou štětovanou cestu, nejlepší ukázkou v Krkonoších. Stará technologie užívá tisíce kamenů postavených na výšku a vzájemně vyklínovaných tak, aby s nimi nepohnuly ani velké přívaly vody. Jen vrchní pochůznou vrstvu hlíny už voda spláchla a obnažila jinak skrytou strukturu díla. Jiná túra vede po žlutě značené cestě z Pomezni Bud přes osadu Podgorze do historického města Kowary. V místě označeném na mapě jako Inhalatorium Radonové se připravuje zpřístupnění hornického díla. Možná už v létě budou pro turisty otevřené podzemní, ve skále vytesané chodby někdejšího dolu na uran. Jen o kus níž stojí za návštěvu barokní kaple sv. Anny z roku 1727 s pěknou vyhlídkou.

Nejmalebnější maloúpskou pamětihodností je kostel s nejbližším okolím a hřbitovem. Letní i zimní procházka do této

části obce s omezeným provozem motorových vozidel patří k nepsané "povinnosti" každého hosta pobývajícího v Malé Úpě. Tudy prochází také **Krkonošská lyžařská cesta**, která upravenou stopou spojuje Pomezni Boudy s Rýchorami (str. 24). Je-li dostatek sněhu, upravuje Správa KRNAPve spolupráci s obcí **běžecskou trať Haida** pro klasický způsob běhu. Začíná u lyžařského vleku Hýbnerka a krouží po pětikilometrovém okruhu jen s devadesátimetrovým převýšením v okolí lesní samoty Haida. Podobné terény jsou v létě cílem cyklistů na horských kolech. Desítky kilometrů lesních cest v obci a nejbližším okolí umožňují různé varianty okruhů. Nejznámější a snad i nejkrásnější vede z Pomezni Bud do Smrčí, přes Niklův Vrch a Šimovy chalupy pod Sněžku do Lvího dolu. Vyjedete ve Spáleném Mlýně a kolem kostela vystoupáte zpět na Pomezni Boudy.

Obecní zastupitelstvo v Malé Úpě se snaží realizovat stavbu nové sjezdovky s lanovkou z Pomezni Bud na Střechu. Finanční prostředky na celou akci jsou v obecní pokladně připraveny. Zatím nedošlo k dohodě se Správou KRNAP, ale jednání pokračují. V lyžařském areálu společnosti Mega plus na Rennerových boudách jsou tři lyžařské vleky a hlavní 1200 metrů dlouhá sjezdovka. Jízdenky platí také na vleku s cvičnou loukou Hýbnerka u silnice pod Pomezni Boudami a také v celém lyžařském areálu na Černé Hoře v Janských Lázních. Další upravené sjezdovky a lyžařské vleky jsou Karel v lokalitě U dolu, Šára v Dolní Malé Úpě, Michaela a Černá Voda u Pomezni Bud a zalyžovat si můžete na Niklově Vrchu u boudy Grizzly. Většina tratí nebo jejich částí je osvětlena pro večerní lyžování.

Skibusy jezdí v Malé Úpě po trase Spálený Mlýn – Za větrem – Hýbnerka – Pomezni Boudy – lyžařský areál Rennerovy boudy a zpět. Úsek z Pomezni Bud přes Nové Domky na Rennerovy Boudy je udržován sjezdový pouze pro skibusy a proto při silném sněžení může být provoz zastaven. Novinkou je zkušební provoz skibusu ze Spáleného Mlýna do lyžařského areálu SKI Pec. Čtyři spoje pojedou do Pece (8.00, 10.45, 13.30 a 17.00) a tři spoje z Pece (10.15, 13.00 a 16.30) do Malé Úpy. Výrazně rozšiřují lyžařské možnosti v obci a pomohou i běžkařům při nástupu nebo návratu z túry.

Dobrá poloha **panoramatické kamery** na sjezdovce lyžařského areálu Rennerovy boudy na úbočí Pomezniho hřebene v nadmořské výšce 1108 metrů vám přibližuje stav sněhové pokrývky a aktuální počasí nejen v Malé Úpě. Díky nastavení kamery jsou dobře vidět i hřebenové partie včetně nejvyššího bodu České republiky Sněžky, třetinou patřící do katastru obce. Proto si po celý rok denně podle záběrů přímého přenosu panoramatické kamery na ČT2 v době od 7.55 do 8.30 můžete v okolí Malé Úpy napláňovat lyžování nebo hřebenovou túru.

Podrobné informace o Malé Úpě jsou zveřejněny na vydaných a stále aktualizovaných internetových stránkách obce. Najdete tu plán Malé Úpy, přehled majitelů domů, v rubrice Pensiony a ubytování najdete u některých služeb vlastní stránky. Součástí jsou i obrázky ze staré i současné Malé Úpy, z nichž některé můžete poslat jako elektronickou pohlednici. Proto na internetu otevřete <http://www.malaupa.cz>. Údaje o sportovních a turistických možnostech v Malé Úpě najdete také v teletextu na ČT1 a ČT2 pod názvem Panoráma – zpravodajství z hor na straně 192-3.

O PAŠOVÁNÍ

Vyprávění o návštěvě budoucího rakouského císaře Josefa II. v Malé Úpě 12. září 1779 uvádí, jak se mocný pán divil úhlednosti zdejších chalup. Na noc se ubytoval v Mohornově (Spáleném) mlýně a vyzvídal na místních horalech, z čeho si tak dobře žijí. Za příslib, že se zasadí o stavbu kostela, se panovník dočkal pravdivé odpovědi. Všichni tady na horách pašují.

Jak panovník na přiznanou nepravost reagoval nevíme, ale o stavbu kostela se skutečně postaral. Jeho pomoc dodnes připomíná habsburská orlice namalovaná na klenbě uvnitř kostela s nápisem Kaiser Josef II. 1791. Tehdy, rok po císařově smrti, byl kostel vysvěcen. Ovšem vztah státní moci k pašerákům tak idylický nebyl.

Dokumentů a svědectví o pašování se mnoho nezachovalo. Ani se o tom nemluvalo nebo jen šeptem. Hlavním motivem nelegálního obchodu byla rozdílná cena a často nedostupnost zboží v druhé zemi. Navíc z Malé Úpy to je do sousedního Slezska blíž než do nejbližšího města v Čechách. Vědělo se, že někteří horalé nosí krosny se zbožím přes hory pouze pro svou osobní potřebu, pro jiné to bylo nebezpečné, namáhavé, ale výnosné řemeslo. O Vinzenci Trömerovi ze Staré Hory nad Temným Dolem se říkalo, že měl celou pašeráckou živnost. Protože pašoval zboží do Čech přes Německo až ze Švýcarska, říkalo se jeho novému domu Švýcarský oddech (pro překlad Schweizereiruhe). Mokrát ho honili, ale nikdy nechytili. Později už nechodil sám, ale najímal nosiče z celého okolí i z Malé Úpy. Museli to být zdatní a tvrdí chlapci, kteří přenesli až devadesátikilovou krosnu v noci přes hory po úzkých chodničkách a ještě čelili nástrahám ochránců hranic. Hraniční stráž se říkalo grencáci, později je vystřídal finanční, vlastně celní stráž. V roce 1841 nechal postavit na Pomezni Boudách majitel maršovského panství Berthold Aichelburg celnici. V ní byla také služebna hraniční stráže a stáje pro koně. Odtud ozbrojené dvoučlenné hlídky vycházely na pochůzky. Nekontrolovali jen samotnou hranici, ale na pašeráky číhali i hlouběji ve vnitrozemí. Ochránci zákona byli v nevýhodě, protože pašeráci se mohli spolehnout na pomoc místních lidí téměř v každé chalupě.

Z Malé Úpy vedly hlavní pašerácké stezky přes Soví sedlo a Pomezni hřeben. Maloupští do Slezska nosili máslo a kvalitní sýry, zpátky umělé sladidlo, tabák, alkohol a později petrolej. K poslednímu velkému pašování došlo během I. světové války a v době krátce po vzniku Československa. Přestože zboží bylo na předělové lístky, nebylo k dostání ani za vysoké ceny. Tehdy se obchodovalo hlavně s petrolejem a sladidlem. Na hranice přišli vojáci, později službu převzala finanční stráž. Jak se zlepšovala situace na trhu, pašování ustávalo. Strážníci a místní lidé si na sebe zvykli. Dceru starosty Johanna Taslera z Dolní Malé Úpy si dokonce vzal náčelník finanční stráže v Horních Albeřicích Josef Střihavka.

Když Hartman Hampel v roce 1964 rozebíral na Staré Hoře nepotřebný suchý záchod u chalupy, v které dříve žil zmíněný pašerák Vinzenz Trömer, našel za dřevěným bedněním krabici ozdobenou obrázkem kvetoucího hořce plnou cukerinu. Můžeme jen zvažovat, jestli ji tam pašerácký král zapomněl, nebo chtěl nechat pozdrav svým nástupcům. Asi by se divil, že s dřevěnou krosnou už přes hory nikdo nechodí. Dnes se pašuje neromanticky v kamionech. A určitě se nepřeváží takové "obyčejné" věci jako petrolej na svícení a umělé sladidlo. Zato zájem o alkohol a kuřivo zůstal stejný, jako za doby návštěvy císaře Josefa II. v Krkonoších.

VELIKONOČNÍ PAŠ

Stefanu Braunovi bylo o Velikonocích roku 1919 dvacet tři let a už byl zkušený pašerák. Doma si naložil na krosnu pořádný náklad másla a k večeru vyrazil přes Lví důl a úbočí Svorové hory k Sovímu sedlu. Věděl, že musí být ostrážitý, hranici právě obsadila nová finanční stráž tvořená hlavně českými vojáky. Ještě neznal jejich zvyky a způsob střežení. Na hranici došel s těžkým nákladem za tmy, bez problémů překročil průsek a začal sestupovat do Německa. Nešel Sovím dolem po hlavní cestě do Karpacze, ale po boční pěšince do "Wolschau", jak se v místní hantýrce říkalo Vlčí Porebě. Před půlnocí zaklepal u obchodníka a bez dlouhých řečí vyměnil máslo za dvě desetilitrové bandasky s petrolejem, velkou krabicí cukerinu, tabák a několik lahví kořalky. Naložená krosna mohla mít dobrých padesát kilogramů.

Stejnou cestou se vydal zpět, aby stihl překročit hranici ještě za tmy. To se mu podařilo, jenže přes noc na hřebenu napadlo trochu sněhu. Finančníci k ránu objevili Stefanovy stopy a vyrazili za ním. Bez nákladu byli rychlejší a někde na Jelení hoře se ozvalo: Stůj, Halt! Stefan vyrazil rovně dolů do údolí, nechtěl se zbavit vzácného nákladu. Teprve když strážníci začali pálit z pušek odhodil krosnu a běžel dál. Padlo celkem 18 ran, ale pašerák financům zmizel. Mysleli, že jim nezasažený utekl, vzali kontraband a vrátili se na Pomezni Boudy. Jenže jedna kulka Stefana trefila do hrudi a poranila mu plíce. Dopotácel se na cestičku a upadl do bezvědomí. Jen náhodou tudy procházely dvě ženy z Dolských bud na ranní bohoslužbu do maloupského kostela. Přivolání chlapi Stefana donesli do Spáleného Mlýna. Jen proto, že byly právě Velikonoce, pobýval ve své chalupě Drachenvilla (později Honzíček) profesor Viktor Hindsberg, chirurg z Vratislavi. Okamžitě mladého pašeráka ve svém domě operoval a tím mu zachránil život. Stefan ještě čtrnáct dní ležel v profesorově chalupě, než se vrátil domů. Finanční stráž se nikdy nedozvěděla, po kom na Velikonoce 1919 v Malé Úpě střelela.

(Podle vyprávění Friedricha Kneifela 1. 11. 2000)

Pension – restaurant Lípa

Pension Lípa v Horním Maršově otevřeli v roce 1994 Helena Švihálková a Václav Krych. Pojmenovali ho podle stoleté lípy na spodním dvoře, kde je celoroční parkoviště aut hostů. Pension nabízí ubytování se stravováním v apartmánech, které mají obývací pokoj se dvěma lůžky, stejně velkou ložnici a koupelnu se sprchou a toaletou. K vybavení pokojů patří i kabelová televize. Maximální kapacita pensionu je 28 lůžek. Tomu odpovídá i restaurace v přízemí, kde mají přednost ubytovaní hosté. Na jídelním lístku najdete minutková jídla včetně čerstvých ryb a krkonošských specialit. Letní posezení v zahradní restauraci obohacují jídla připravovaná na grilu, objednat si můžete i pečení selátka. Pivo si vyberete ze dvou nejznámějších českých značek Plzně a Budvaru. Restaurace je otevřená v hlavní sezóně i pro neubytované hosty od 11 do 22 hodin. Pension Lípa nepřehlédnete ani v noci, protože nápisy i celý dům jsou dobře osvětleny. Je vhodným místem pro rodinné pobyty. Pro ubytované hosty je sauna.

Pension – restaurant Lípa, Horní Maršov čp. 133, PSČ 542 26, majitel Helena Švihálková a Václav Krych, tel., fax: (0439) 874 211, domluvíte se i německy.

Privát Vaněk

V krásném údolí na začátku Horních Lysečín je někdejší zemědělská usedlost, kterou rodina Radka Vaňka upravila pro své trvalé bydlení a také pro ubytování hostů. Dva dvoulůžkové pokoje mají své vlastní zázemí tvořené kuchyňkou, toaletou a sprchou. Pro každého hosta je připravena snídaně. Pohodu a zajímavé prostředí Horních Lysečín, které patří k neklidnějším částem obce Horní Maršov, ocení především turisté a vyznavači horské přírody. Takové hosty uvítají i Vaňkovi nejráději. Jen kousek od domu je lyžařský vlek Herta se sjezdovkou. Letní hosté ocení nejen okolí s potokem, trávníkem, velikými stromy, nedalekým lesem, ale i posezení u obyčejného ohniště. K Vaňkům vyjedou auta po celý rok, protože i v zimě jsou cesta a parkoviště propluhovány. Důležité je správně odbočit z hlavní silnice do Albeřic 2 km za maršovským náměstím, v místě označeném směrovkami Vaněk, ale i pension Krakonoš a Sv. Hubert, které jsou od křižovatky blíž.

Radomír Vaněk, Horní Lysečiny čp. 2, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. (0439) 874 247, domluvíte se i německy.

Tetřeví boudy

Komplex čtyř moderních budov pod Liščí horou mezi Černým Dolem, Pecí pod Sněžkou a Dolním Dvorem nabízí v nadmořské výšce 1030 metrů ubytování i s plnou penzí pro školy a individuální pobyty v oddělených pavilonech (celkem 150 lůžek). V pavilonu pro jednotlivé hosty mají všechny tři a čtyřlůžkové pokoje vlastní sprchový kout, toaletu a umývadlo, v pavilonu pro školy jsou na pokojích sprchy a umývadla, toalety jsou na chodbě. Přípravou aktivit pro hosty patří Tetřeví boudy k jedné z nejlepších v Krkonoších a v nabídce pro školy nemají konkurenci. Každá školní skupina má vlastní klubovnu s tabulí, lavicemi, TV s videem, hernu se stolním tenisem i malou tělocvičnu. K programu patří přednášky Horské služby, sauna, posilovací stroj a kulatý biliár. U jídelny je sál s tanečním parketem a aparaturou pro dětské diskotéky. Rodinná rekreace má vlastní vybavené klubovny, vinárnu s tanečním parketem. Velká restaurace se v létě rozšiřuje o terasu s nádherným výhledem do kraje. Je otevřená denně téměř celý rok i pro průchozí hosty. V boudě je půjčovna horských kol a lyží. Sjezdovka a 250 metrů dlouhý vlek je přímo u boudy, od horní stanice Zahrádek v lyžařském areálu SKI Pec je to sem 15 minut. Jen kousek za boudou vede upravovaná běžecká trasa Krkonošská cesta. Letní parkování včetně autobusu je u boudy se značeným příjezdem z Dolního Dvora, v zimě pro školy v Černém Dole, pro ostatní v Peci pod Sněžkou. Odvoz osob a zavazadel zajišťují čtyři rolby.

Horská bouda Tetřeví boudy, pošta Černý Důl, PSČ 543 44, provozují Ivana a Miroslav Radonovi, tel.: (0439) 896 312, fax: 896 329, tel.: 0601 245 480, e-mail: mair@pvtnet.cz. Domluvíte se i německy.

Horská bouda Slovaneka

Bouda Slovaneka najdete na "vrškách" východních Krkonoš na Lučinách v nadmořské výšce 1120 metrů, na trase mezi Pecí pod Sněžkou a Černou horou. Až sem při sobotním střídání hostů dorazíte, dostanete horkou přesnídávkovou polévku s domácí houskou. Ubytovat se můžete ve dvou až čtyřlůžkových pokojích i v apartmánech se standardním vybavením. Nejčastěji sem jezdí a rády se vrací rodiny s dětmi, školy v přírodě, lyžařské kurzy. Problémem není uspořádání svatební hostiny, pracovního posezení firmy, třeba s opékáním selete. Restaurace je otevřená denně, pro kolemjdoucí hosty v době od 10.30 do 20 hodin. Slovaneka má vyhlášenou výbornou kuchyni, kromě klasických českých jídel si můžete objednat speciality z ryb, drůbeže a zvěřiny, která stále častěji nahrazuje hovězí maso. Na jídelní lístek zařazují jídla z vysoké a černé zvěře i pečeného bažanta. Dbají na zdravou výživu, například brambory, zeleninu i jahody do poháru připravují z ekologicky nezavadných surovin. Bouda Slovaneka je spojena vlekem Na Muldě s lyžařským areálem SKI Pec, přímo před boudou najdou začínající lyžaři bezpečnou cvičnou louku s mírným dojezdem. Místo je ideálním východištěm pro túry na běžkách, prochází tudy Krkonošská cesta. Letní ubytovaní hosté mohou po dohodě vůz zaparkovat přímo u boudy. V zimě zaparkujete na střeženém parkovišti v centru Černého Dolu nebo na parkovišti Zelený Potok v Peci pod Sněžkou. Můžete se dohodnout na vyzvedení zavazadel i osob rolbou. Novinkou je v zimní sezóně sobotní autobusová doprava hostů z Prahy a okolí do Černého Dolu a zpět.

Bouda Slovaneka, Černý Důl – Lučiny, PSČ 543 44, Václav Duška, tel., fax (0439) 896 332, tel. 0602 266644, domluvíte se i německy.

Adolfova-Nessenioho brusírna dřeva s vodním pohonem od roku 1919 vyráběla pro Osvětlovací společnost elektřinu. Fotografie Wenzela Lahmera zachycuje brusírnu v centru Velké Úpy asi v roce 1900.

ROZSVÍCENÉ HORY

Každý večer se nad Pecí pod Sněžkou rozsvítí sjezdovka Javor jasným světlem, že je tu jako ve dne. Dávno jsme si zvykli na pohodlí, kdy se ani s přicházející tmou život nezastaví a naše aktivity pokračují do pozdní noci. Z historického pohledu umělé světlo dosvitilo do hor teprve nedávno. Jsou mezi námi pamětníci, kteří vzpomínají na dětství bez elektřiny i na jedinečný okamžik, kdy se u nich doma rozsvítila první žárovka.

Po dlouhá staletí byl jediným zdrojem nočního světla oheň. V nejstarších chalupách pozorný divák najde třeba na půdě v okolí komína očouzená místa od loučí. Ze smrkového špaluku se speciálním hoblíkem na louče odhoblovaly velké třísky. Zastrčené ve správném úhlu do stojanu nebo prostě do spáry trámu či mezery mezi kameny hořely několik minut. Někdy se v chlívě louč zapichovala do vyschlého kravince. Jeden člen rodiny měl svícení na starosti a musel být pozorný, nejen aby světlo nezhaslo, ale aby nezapálilo dřevěné stavení. S loučí se chodilo v zimě na půdu pro seno při večerním a ranním krmení dobytka. Napouštěné louče horalé připravovali pro noční putování. Pochodeň vybírali podle velikosti, odhadli jak daleko jim světlo vydrží. Lucerny se svíčkou se v Krkonoších rozšířily až v druhé polovině 19. století, ale byly pro obyčejné lidi moc drahé. Používali raději malé olejové lampičky s nevýrazným, ale stálým světlem. Významnou událost zaznamenal kronikář Stefan Dix z Pece. První petrolejovou lampu do obce přinesl ze Slezska krejčí z Hnědého Vrchu Franz Dix v roce 1873. Zanedlouho byly petrolejky v každém domě a nejedno děcko muselo pečovat o čistotu skleněných cylindrů a doplňování petroleje. Za zimu se prosvítlo v chalupě asi dvacet litrů. V době první světové války a hlavně po jejím skončení byl tohoto svítiva nedostatek, spolu s jídlem se přiděloval na přísný lístkový systém. Pečtí a Maloupští horalé mohli problém vyřešit dvěma způsoby. Buď používali lampy na karbid, které páchly a občas vybuchly nebo petrolej výměnou za máslo pašovali přes hory ze Slezska. Ani tato možnost nebyla bez rizika, protože finanční stráž po nich bez zábran střílela. Problém se svícením se vyřešil až zavedením elektřiny.

Ve Velké Úpě stávalo několik brusíren dřeva pro výrobu suroviny na papír. K otáčení mohutných brusných kamenů využívaly vodní sílu řeky Úpy. V roce 1919 při Adolfově brusírně, kterou nově provozoval zeť původního majitele bývalý major c.k. armády Ludwig Nessen, vznikla Osvětlovací společnost Velká Úpa. Měla asi padesát členů a rozsvítla okna domů v údolí od kostela až po Zelený potok v Peci. Turbína vyráběla elektřinu jen v noci, přes den poháněla dřevobrus. V době s malým průtokem vody dynamo poháněl dieselový motor s vysokým komínem – výfukem. Později byla instalována dynama i v dalších brusírnách, ale kvalitní stálé osvětlení a užitečný proud přineslo až napojení Velké Úpy a Pece na elektrárnu v Poříčí u Trutnova. V roce 1929 se na stránkách Velké Úpy objevily první dřevěné

sloupky s vedením. Za každou instalovanou žárovku musel hospodář zaplatit 1000 korun a to bylo tehdy hodně peněz. O rok později Osvětlovací společnost Obří a Růžový důl přivedla elektřinu až k Boudě pod Sněžkou. Tady poprvé v chalupách a pensionech rozsvítili na Štědrý den roku 1930. Boudaři na Zahrádkách, Vysokém Svahu, Lučinách a Hrnčířských boudách si od roku 1926 vyráběli vlastní elektřinu díky drobnému vodnímu dílu na Vlčím potoce. Členové zdejší osvětlovací společnosti platili za každou prosvícenou kilowatthodinu účtyhodných sedm korun. Proto se rádi v roce 1931 připojili k síti Východočeské elektrárenské akciové společnosti. Vzdálenější luční enklávy zůstaly bez proudu ještě dalších dvacet až třicet let. V roce 1967 protnul celé údolí vedení vysokého napětí na ocelových stožárech, ke kterému po roce 1980 byla přistavěna nová trafostanice. Velkým činem posledních patnácti let se stalo uložení všech nízkonapěťových sítí v kabelech do země. To přispělo k očištění horské krajiny.

Ve východních Krkonoších zůstaly bez elektřiny jen některé samoty a dvě větší luční enklávy. V Malé Úpě to jsou Šimovy chalupy a ve Velké Úpě Velké Tippetovy boudy. Znalci vědí, že právě tato dvě místa patří k nejzachovalejším lokalitám s původní krkonošskou architekturou. Je jasné, že odlehlost a nemožnost použít moderní stroje a nástroje poháněné elektřinou přispěly k zachování rázovitosti starých chalup. Chalupáři se naučili bez elektřiny žít, uvědomili si výjimečnost svých domů a podle slov některých z nich i při současných možnostech už bez elektřiny zůstanou. Jinak se zařídili na boudě Děvín nahoře v Modrém dole. Ani sem do posledních dvou chalup Studničních domků není zavedený proud. Děvín patřící gymnáziu Trutnov využívají mladí lidé po celý rok, proto si tu postavili v roce 1996 vlastní elektrárnu. Má obdivuhodné převýšení 53 metrů srovnatelné s vodním dílem Orlík na Vltavě. Ovšem Modrý potok kousek pod svým pramenem dává jen půl litru vody za sekundu. Přívod vody k Peltonově turbíně vlastní konstrukce o výkonu 100 W vede starým vodovodním potrubím. Turbína stačí na akumulaci energie pro dvanáct 12V zářivek a žárovek a několik bludiček na chodbě (www.devin.cz). Konstruktorem i výrobcem elektrárny je absolvent gymnázia a dnes elektroinženýr Libor Kneifel, vnuk známého hospodáře Friedricha Kneifela z Janových bud ve Velké Úpě.

Jiná elektrárna v srdci národního parku bez problému pracuje na Jeleních loukách. Už v roce 1931 ji na odlehleém místě bez naděje na tehdejší připojení k centrální síti zřídil boudař Johann Kohl. Po mnoha letech zpustlé malé vodní dílo obnovil správce a nyní vlastník pravé horské boudy Jelení louky Vratislav Říha. Elektrárna s maximálním výkonem 20 kW pokryje všechno vnitřní osvětlení a ještě rozsvítí velké světlo nad vchodem, které ukáže poutníkům v noci nebo ve vánici jejich cíl. Vždyť ve světě je dosud nepřekonaný význam elektřiny.

VEČERNÍ LYŽOVÁNÍ**NA NOVĚ OSVĚTLENÉ SJEZDOVCE JAVOR**

Celkovou rekonstrukcí dvou nejlepších sjezdovek v Peci pod Sněžkou na Javoru završilo osvětlení širší tratě označené jako Javor II. Při pohledu na svah je levá sjezdovka i s tratí lyžařského vleku osvětlena v celé délce více než jednoho kilometru. Linie 36 desetimetrových sloupů s celkem 95 světly vytváří z Javoru nejlepší a nejdelší osvětlený lyžařský terén v České republice. Intenzita osvětlení 20 luxů splňuje nároky i pro tréninky závodních lyžařů.

Večerní lyžování začíná vždy hodinu po ukončení řádného provozu, což znamená do 15. února v 17. a po tomto datu v 17.30 hodin.

Osvětlením sjezdovky Javor vznikla v Peci pod Sněžkou nová možnost činnosti, kterou rádi využíváme. Denní lyžování v lyžařském areálu SKI Pec zůstalo hlavním programem, ale zpestření večera pohodovým svezemím se může stát hezkým zakončením dne. Navíc se otvírá příležitost pro častější lyžování přes den zaměstnaným lyžařům, kteří se teď mohou dostat po práci až na čtyři hodiny na dlouhou a upravenou sjezdovku. Už před minulou zimní sezónou byl na obou sjezdovkách na Javoru upraven terén do ideální podoby a instalován rozvod vody pro celoplošné zasněžování technickým sněhem. V areálu přibyla další zařízení na výrobu umělého sněhu, která kromě Javoru vylepšují sněhové podmínky také ve spodní části sjezdovek Zahrádky a Vysoký Svah. Dostatečný zdroj a rozvod užitkové vody umožňuje vysněžení tratí i v zimě se slabými sněhovými srážkami. Pro úpravu sjezdovek a běžeckých tratí SKI Pec zakoupila další moderní sněhovou rolbu s přídatným zařízením. V úseku od Kolínské boudy pod vrchol Liščí hory se areál podílí na úpravě nové trasy pro běžkaře Krkonošská cesta (str. 24). Na sjezdovce Javor bude 31. března každoroční zábavná akce Pec nám spadla.

Nová sezóna přinesla také rozšíření tarifů jízdného. Milovníci sjezdovek na Javoru ocení zlevnění celodenní jízdenky, když si koupí lístek platný pouze tady. Dvanáctihodinová jízdenka zahrnuje denní i večerní lyžování.

ROZŠÍŘENÁ TRASA A PROVOZ SKIBUSU

Do lyžařského areálu SKI Pec se nejsnadněji dostanete bezplatným skibusem. Z městské části Velká Úpa jezdí denně ráno od půl deváté v půlhodinových intervalech až do půl páté. Na trase od hotelu Horizont jsou intervaly jen dvacetiminutové. Skibus vás nabere i na dalších označených zastávkách, včetně autobusového nádraží v centru města a zaveze přímo ke sjezdovce Javor. Samozřejmě je tato doprava v provozu i na zpáteční trase. Svězt se mohou také běžkaři. Novinkou je velký skibus přivážející a odvázející lyžaře na trase Trutnov, Mladé Buky, Svoboda nad Úpou, Horní Maršov, Velká Úpa, autobusové nádraží, kde se přeseďá do místních menších vozů. Velký skibus jede jednou ráno a dvakrát k večernímu lyžování. Směrem do Trutnova odjíždí po skončení lyžování z autobusového nádraží ve 21 hodin a 30 minut.

NEJEZDĚTE MIMO SJEZDOVKY

Krkonoše bohužel nejsou Alpy a proto se tu lyžuje na sjezdovkách vetknutých do lesních porostů. Tam, kde byly staré porosty vykáceny, jsou zasázeny malé stromky, jejichž

citlivé vrcholky často překrývá jen slabá vrstva sněhu. Jestliže je terminální pupen sazeničky poškozen hranou lyže nebo snowboardu, s největší pravděpodobností zahyne nebo bude trvale zmrzačen. Jízdou ve zdánlivě volném terénu bráníte náročné obnově horského lesa. Hlavními hříšníky jsou snowboardisté. Lyžařský areál jim vyšel vstříc a dal část sjezdovky Na muldě k dispozici pro vytvoření snowparku pro snowboardisty. Svah byl před zimou vybaven umělými překážkami, které po zasněžení, uježdění a dotvarování vytváří členitý terén pro nácvik snowboardových skoků a figur.

INFORMACE O LYŽOVÁNÍ V PECI

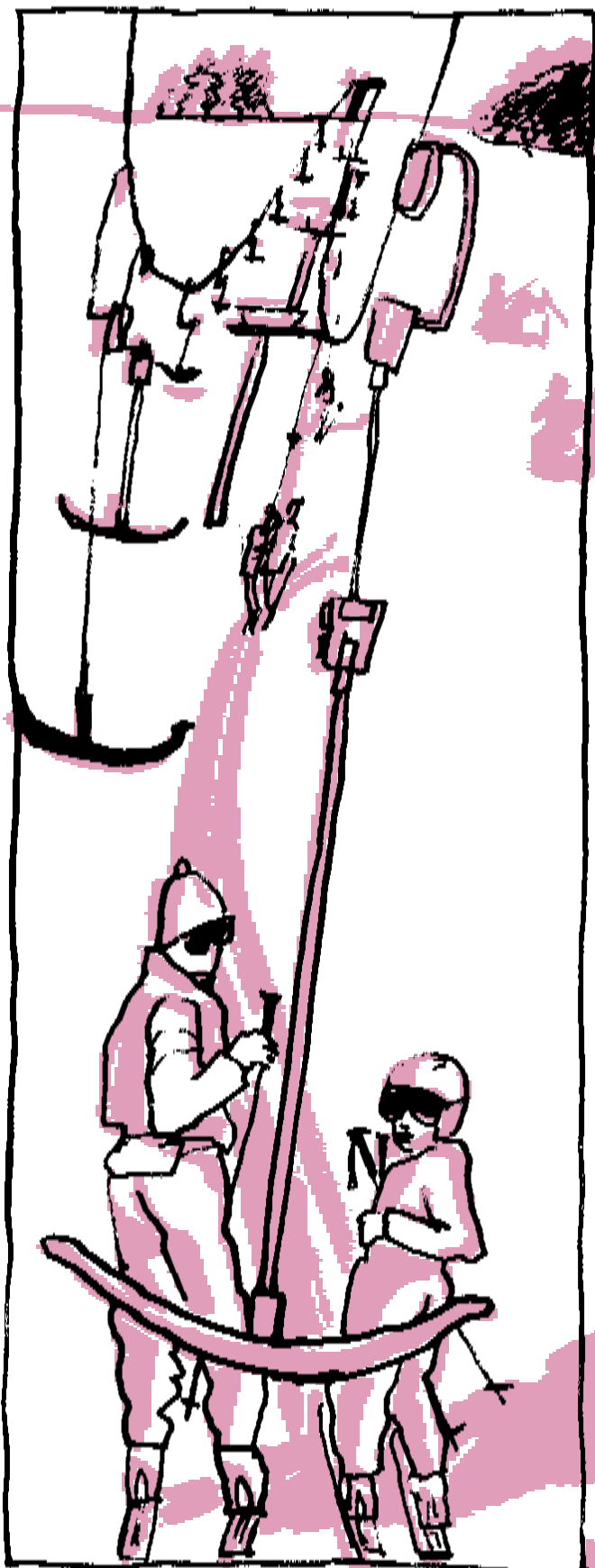
Nejlepší představu o stavu sjezdovek a počasí si uděláte při sledování Panoramatické kamery. Každý den od 7.55 do 8.30 hodin v přímém přenosu na ČT2 vidíte záběry z hlavních českých horských středisek. Kamera umístěná na vysoké věži na Zahrádkách snímá nejen pecké sjezdovky, ale i hřebeny se Sněžkou a Studniční horou. Podle toho se můžete rozhodnout o túře na běžkách. Novinku, kterou uvítají především zahraniční hosté, najdete na rakouské satelitní stanici TW1, určené turistice a sportu. Díky spolupráci SKI Pec s firmou SITOURL je po celý den na konci opakujícího se programu Panorama vždy po záběrech z alpských středisek v přímém přenosu pohled na Pec pod Sněžkou a Špindlerův Mlýn. Další informace najdete na internetových stránkách www.skipec.cz, www.holidayinfo.com nebo v teletextu na obou programech České televize na straně 193. Zpravodajství Horské služby Krkonoše je na straně 199/1.

Přímo při lyžování získáte největší přehled o dění v lyžařském areálu SKI Pec z velké televizní obrazovky umístěné na dolní stanici Zahrádek. Vedle běžných zpráv o stavu sjezdovek a provozu vleků se dozvíte informace o čekacích dobách na jednotlivých místech a v prostřihu uvidíte v přímém přenosu záběry z panoramatické kamery.

Lyžařský areál SKI Pec patří mezi nejlepší lyžařské sjezdové terény v České republice. Jedenáct vleků o celkové délce téměř 7500 metrů přepraví 8750 lyžařů za hodinu. Různé náročné a dlouhé sjezdovky jsou před každodenním provozem perfektně upraveny čtyřmi moderními rolbami. Nadmořská výška tratí je v rozsahu 830 až 1180 metrů. V lyžařském areálu je odbavovací systém s magnetickými kartami, který umožňuje volbu různých druhů jízdenek a zároveň lyžování na kterémkoli zdejším vleku. Jednotlivé sjezdovky a lyžařské vleky jsou v areálu SKI Pec blízko sebe a propojené upravovanými lyžařskými cestami. Večerní lyžování trvá podle zájmu až do 21 hodin. Na Javoru je po ukončení denního provozu hodinová přestávka nutná pro úpravu sjezdovky. Na lyžařském vleku U lesa je provozní doba nepřetržitá od 9 do 21 hodin.

V areálu najdete úschovnu zavazadel a lyží, veřejné záchody, skiservis a půjčovny lyží, lyžařské školy, rychlá občerstvení i restaurace. Všechny sjezdovky jsou při provozu vleků pod dohledem Horské služby. V celém areálu je dobrý signál mobilních telefonů sítě Paegas, Eurotel a Oskar.

SKI Pec a.s., Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, ředitel František Vambra, tel. informace (0439) 796 280, vedení areálu 796 375, 796 285, fax 796 398, provozní doba 9 - 16 hodin, od 15. 2. 2000 do 16.30, skipec@mbx.vol.cz, www.skipec.cz, www.holidayinfo.cz.

1 Javor I - samoobslužný vlek s unašeči pro 2 lyžaře, délka 1019 m, převýšení 246 m, kapacita 1060 osob/hod., středně náročná sjezdovka

2 Javor II - samoobslužný vlek s unašeči pro 2 lyžaře, kap. 1060 os., večerní lyžování

3 Hnědý Vrch - samoobslužný vlek s unašeči pro 2 lyžaře, délka 1194 m, převýšení 315 m, kap. 1100 os., středně náročná sjezdovka

4 Vysoký Svah (Smrk) - vlek s obsluhou, unašeče pro dva lyžaře, délka 812 m, převýšení 150 m, kap. 870 os., snadná sjezdovka

5 Zahrádky I - vlek s obsluhou, unašeče pro 2 lyžaře, délka 895 m, převýšení 225 m, kap. 1000 os., středně náročná sjezdovka

6 Zahrádky II - samoobslužný vlek s teleskopickým unašečem pro 1 lyžaře, délka 380 m, převýšení 80 m, kap. 560 os., středně náročná sjezdovka

7, 8 Klondike I a II - samoobslužné vleky s teleskopickými unašeči pro 1 lyžaře, délka 360 m, převýšení 60 m, kap. 560 os., snadná sjezdovka

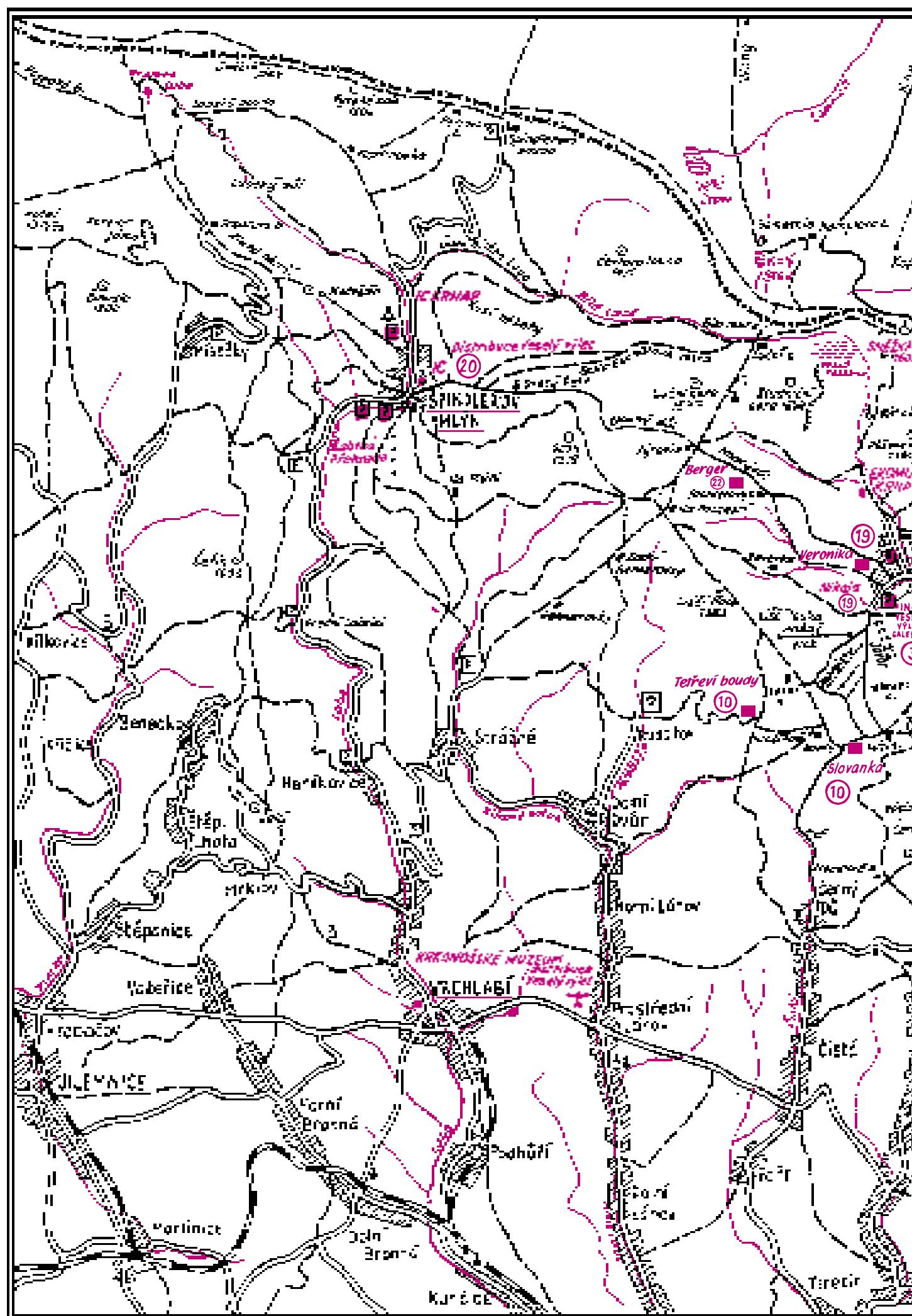
9 Zahrádky III (U lesa) - samoobslužný vlek s teleskopickými unašeči pro 1 lyžaře, délka 350 m, převýšení 60 m, kap. 560 os., snadná sjezdovka, večerní lyžování

10 Na muldě - samoobslužný vlek s teleskopickými unašeči pro 1 lyžaře, délka 550 m, převýšení 100 m, kapacita 800 os., středně náročná sjezdovka, snowpark pro snowboardisty.

11 ESO - samoobslužný vlek s teleskopickými unašeči pro 1 lyžaře, délka 320 m, převýšení 115 m, kapacita 620 os., středně náročná sjezdovka.

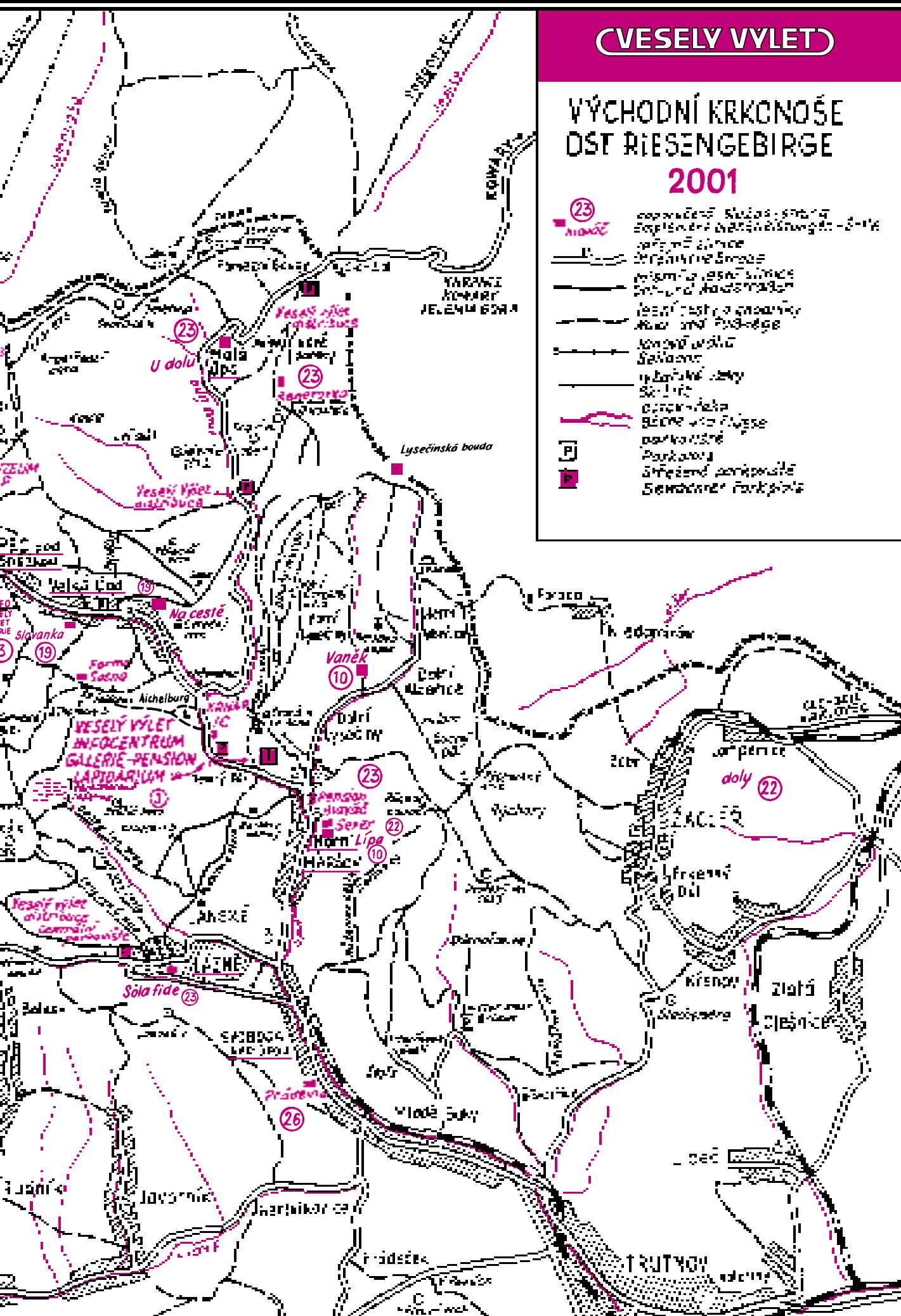
SKT	Hlavní sezóna 25. 12. 2000 - 31. 3. 2001		Mimo sezóna 1. 11. 2000 - 23. 12. 2000 1. 4. 2001 - 2. 5. 2001	
	dospělí	děti	dospělí	děti
1 jízda	40	40	40	40
dop. 9 - 13 hod.	270	220	220	170
od 11 hod.	360	260	340	230
od 12 hod.	310	230	290	200
od 13 hod.	280	200	250	170
od 14 hod.	250	170	210	140
večer 17,30-21 hod.	170	140	170	140
1 den	400	300	350	280
1 den Javor	290	290	290	290
2 dny	720	480	650	460
3 dny	1040	620	960	600
4 dny	1320	740	1220	720
5 dnů	1550	850	1420	810
6 dnů	1750	950	1600	900
7 dnů	1900	1050	1720	960
5 ze 6	1600	900	1450	850
6 ze 7	1800	1000	1650	950
sezóna	6000	4000	6000	4000

Poznámka: Ceny v Kč a včetně DPH, děti do 10 let, senioři od 70 let. Možnost zakoupení jízdenky na kterýkoliv den (předprodej). Pokladny jsou otevřeny 15 minut před zahájením provozu, na sezónní skipas potřebujete vlastní fotografii, provozovatel vleků si vyhrazuje právo uzavřít vleky a sjezdovky při provozních poruchách, nadměrné rychlosti větru, výpadku elektřiny a podobně (v těchto případech nevzniká právo na vrácení jízdného). Zákaz lyžování mimo upravené sjezdovky není svévolným omezením lyžařů, ale nezbytným opatřením pro obnovu lesa v okolí sjezdovek (především na Javoru a Hnědém Vrchu).

VÝCHODNÍ KRKONOŠE
OST RIESENGBIRGE
2001

- 23
A10400
- expensive studies showing
expensive interventions - 3-4
times more
benefiting those
poor, less than
poor and disadvantaged
least likely to qualify
for any funding
longer wait
list
unfunded
costs
expensive
state and federal
parking
parking
affordable
sewerage parking

Seniště na vrcholu Studniční hory v roce 1902.

SLEZSKÁ STEZKA

Nejstarší, největší, nejslavnější, nejdlejší - i další přívlastky můžeme přičknout Luční boudě. V historii výjimečného domu se odrážejí dějiny celých Krkonoš. Luční bouda stojí na břehu Bílého Labe uprostřed velké náhorní planiny, která se jmenuje Bílá louka a na ní navazuje stejně rozlehlá Čertova louka táhnoucí se na západ až ke Stříbrnému hřebeni. Je těžké si to tu představit před pěti sty lety, kdy celé místo pokrýval kromě nejvyšších partií Studniční a Luční hory souvislý porost kosodřeviny. A přece tudy vedla nejstarší stezka přes hlavní krkonošský hřeben. Mohla vzniknout už na konci prvního tisíciletí, podle historiků je doložena před rokem 1200. Spojovala Čechy přes Podkrkonoší se Slezskem, odtud její jméno. V horách i dnes po stejné trase vede cesta od Vrchlabí přes Strážné a Rennerovky k Výrovce, prudce stoupá do nejvyššího bodu v Lučním sedle, přechází Bílou louku a klesá kolem Hampelovy boudy (Strzecha Akademicka) na severní slezskou stranu hor. Na Hüttelově obrazové mapě Krkonoš asi z roku 1578 je namalovaná jako hlavní cesta přes hory a plná krosnařů, poutníků, dokonce s vyšňořeným jezdcem na koni. Na Globicově mapě z roku 1668 je Slezská stezka na vrcholu Luční hory už opatřena zřetelným tyčovým značením, stejným, jaké se používá pro orientaci v zimě i dnes.

LUČNÍ BOUDA

Původ nejstarší boudy na hřebenech hor zaznamenávají různé legendy. Vyprávějí o rodině protestantů prchající z Čech do tolerantnějšího Slezska, o dvou milencích, kteří právě tady u pramenů Bílého Labe našli svůj ráj, o bratřích šlechticích, kteří se v boji o dědictví dostali až na Bílou louku, kde se teprve usmířili a na stvrzení založili Luční boudu. Skutečný důvod stavby lidského obydlí v tak drsném kraji jistě souvisí s provozem na Slezské stezce. Při přestavbě vodního díla pod boudou v roce 1869 našli stavitelé kámen s letopočtem 1623 nebo 1625. Skutečný vznik boudy se datuje nejméně o padesát let dříve a objevené datum nejspíš připomíná stavbu kamenného domu pro trvalé bydlení. Původní dřevěná bouda vyhořela. Seniště a pastviny na Bílé louce byly údajně pronajímány už mocným kolonizátorem Krkonoš Gendorfem v 16. století a dochované zápisy o pronáj-

mu pozemků naznačují, že nejstaršími nájemci Luční boudy byly rodiny Krausů, Erbenů a Bradlerů usedlé ve Špindlerově Mlýně. Skutečně doloženými držiteli jsou v 18. století Rennerové, dědiční rychtáři Horského dílu Vrchlabí. V roce 1778 je zmínován Johann Heinrich Renner, který o rok později boudu, dobytek, seniště, práva a povinnosti vůči šlechtě přenechal i s rychtářským úřadem svému synovi Augustinu Rennerovi. V téže roce v září při krkonošském putování boudu navštívil v doprovodu generála Laudona budoucí rakouský císař Josef II. Asi od roku 1831 spravoval hospodářství Jakob Renner. Od Morzinů, majitelů vrchlabského panství, měl propachtováno přes sto hektarů luk a pastvin, aby mohl držet více než třicet kusů dobytka a nejméně tolik koz. Další dobytek bral hospodář v létě z nižších obcí. Z kravského mléka se po staletí na Luční boudě dělalo vyhlášené horské solené maslo, bylinné sýry a speciální kozí sýr. Nejlepší výrobky horalé snášeli na krosnách do údolí a prodávali i do vzdálených měst, Prahy, Karlových Varů, také do zahraničí. Ze zbylého podmáslí si dělali prostý sýr pro sebe a pro zdejší pocestné. Máselnice poháněné vodou Bílého Labe, v kterých se tloučením měnila čerstvá smetana na maslo, byly v provozu po celý den. Jakob Renner nás udivuje svým nešťastným osudem. Přestože strávil na Bílé louce celý život, zabloudil 11. dubna 1868 ve vánici a tři sta metrů od boudy zmrzl. Jméno i smrt horalé připomíná kovaný kříž u cesty k Lučnímu sedlu. Jakobova dcera Monika se již předtím provdala za Václava Hollmanna, kterému tchán, nemaje vlastního syna, horské hospodářství prodal.

Na Luční boudě od nepaměti přespávali na seně pocestní, kterých začalo v druhé polovině 19. století přibývat. Hollmann v roce 1875 přistavěl místnosti pro hosty a tím se zemědělský dům začal přeměňovat na veliký hostinský podnik. V roce 1876 boudu koupil Kryštof Häring a přestěhoval ji po deseti letech prodal, zapsal se pro boudaře neobvyklými činnostmi do historie kraje. Založil novou pamětní knihu s botanickým obsahem, nabádal hosty k ochraně přírody, věnoval se meteorologii a také pečoval o dobrou náladu hostů. V březnu 1886 Luční boudu koupila rodina Bönschů z Velké Úpy a na dobrou tradici navázala. O rozvoji turistiky, návštěvnosti Krkonoš i schopnostech rodinné firmy Bratři Bönschové svědčí prostý výčet přestaveb. V roce 1886 koupili boudu se sedmi pokoji pro hosty. V roce 1894 už měli 14, o dva roky později 30 a o dva další roky na to ještě 15 pokojů. Po přístavbě v roce 1906 bouda nabízela 57 pokojů a v roce 1909 už 77. Těsně před první světovou válkou Bönschové dokončili novou velkou budovu a kapacita stoupla na rekordních 120 pokojů, několik nocleháren a restaurací. Jiný takový dům v Krkonoších nebyl.

Z Luční boudy to je v létě na Sněžku slabou hodinku. Od počátku turistiky odtud hosté vycházejí za tmy, aby zastihli na vrcholu východ slunce. Dříve je všechny najednou budil velký zvonec zavěšený ve štítu přístavby. Výjimečné postavení si bouda udržovala i po otevření Obří boudy a dvou bud na Sněžce v polovině 19. století. Spojení horského hospodářství s pohostinstvím přinášelo hostům nejen výbornou kuchyni s místními specialitami, ale i nahlédnutí do těžkého života horalů. Máselnice s vodním pohonem, pekárna, sýrárna, chlěvy, seníky, sekáči a nosiči byli ve své době atrakcí pro převážně městské hosty. Dnes si bližší představu o životě na Luční boudě a okolních místech uděláte z dobových fotografií, které jsme před několika lety pro vás s vedením boudy vystavili v chodbě před restaurací.

Luční bouda prosperovala a do třicátých let měla výbornou pověst i mezi hosty z Čech. Je ke škodě obou národností, Němců i Čechů, že se nechaly unést nenávistí a touhou po odplatě. Staleté soužití zdejších německy mluvících horalů s českými poutníky a později i obyvateli vyústilo v neváživost a netoleranci ze strany jedné a v pomstu vedoucí k vypálení boudy a pozdějšímu odsunu horalů ze strany druhé. Luční bouda a sousední Rennerovku zapálili jako projev odporu proti nacistům českoslovenští vojáci při sudetské krizi 2. října 1938. Shořela nejen nejstarší horská bouda, ale s ní také pamětní knihy se zápisy německých i českých osobností, památné předměty připomínající někdejší život a jak se později ukázalo i tradice horského hospodářství. V letech 1939 až 1940 byla Luční bouda obnovena z prostředků Protektorátu Čechy a Morava, sloužila většinou pro potřeby německé armády a již nikdy nedosáhla dřívější jedinečné atmosféry.

Současná Luční bouda není jako kdysi nepostradatelná při snadné dostupnosti Sněžky sedačkovou lanovkou. Trochu zchudla nedostatečnými investicemi do obnovy interiérů v posledních desetiletích. Ale i tak je zajímavým cílem, kde se můžete zastavit na rychlé občerstvení v dolní hale, na vařené jídlo v restauraci nebo se ubytovat v hotelovém či turistickém pokoji. Levnou společnou noclehárnu využívají hlavně skupiny při letních a zimních přechodech Krkonoš. A když ráno vyrazíte na východ slunce na Sněžku, jako tisíce hostů před vámi, poznáte kouzlo horské přírody. Myslím, že nejen díky poloze a několik století dlouhé historii můžeme Luční boudu a Bílou louku zařadit spolu s vrcholem Sněžky, pramenem Labe a Sněžnými jámami mezi krkonošské dominanty.

SENO Z VÝŠIN

Od 16. století začalo odlesňování Bílé louky. Většina kosodřeviny posloužila jako palivo v Luční boudě, některá místa byla vypálena pro rozšíření pastvin a senišť. Loukám v těsném okolí Luční boudy se říkalo zahrady. Bývaly pravidelně hnojené kejdou z chlěva a dvakrát ročně pečlivě posekané. Největší ruch býval na Bílé a sousední Čertově louce v suchých letech, kdy kolem chalup v údolí nenarostlo dost trávy. Hospodáři z Velké Úpy, Pece i Špindlerova Mlýna museli vysoko do hor na seniště, která si pronajali od majitelů panství. Sklízeli i ty nejvyšší polohy včetně Sněžky, Studniční a Luční hory. Při pohledu na zdejší krátkou a tuhou travu smilkou zvanou wolf čili vlčina se nechce věřit, že jeden horal s pomocníkem za 10 dní posekal, usušil a odvezl celý žebříňák horského sena. Seniště se sklízela nejdříve po dvou letech, aby loňská stašina zvýšila množství sena. Na živiny chudé horské seno se přidávalo dobytku hlavně pro zaplnění žaludku bachoru, aby měl co přezvykovat. Sekáči mezi prací spali a jedli na seníku v Luční boudě nebo přebývali pod jednoduchým přístřeškem přímo na seništi. Sklizené seno ukládali do stohů pro zimní svázení nebo častěji snášeli na krosnách, svázeli na trakaři či na saních rohačkách s malými kolečky. Příložená pohlednice ze sbírky Antonína Tichého zachycuje seniště se stohem a přístřeškem téměř na vrcholu Studniční hory v nadmořské výšce přes 1500 metrů v roce 1902.

Šedm cest k Luční boudě

Díky odlehlosti Luční boudy je její návštěva spojena s horskou túrou. V zimě se sem vydejte jen za hezkého počasí. Při sněhové bouři je

to nejděsnější místo v Čechách, třímetrová vrstva sněhu není nic mimořádného. Z jiného pohledu jste právě tady v kteroukoliv roční dobu skutečně na horách.

1. Nejsnadněji se na Bílou louku dostanete **přes Sněžku**, když vás na vrchol vyveze sedačková lanovka. V zimě může být problémem silný vítr omezující její provoz a někdy i pěší sestup po zmrzlém povrchu k bývalé Obří boudě.
2. Jenom letní trasa vás zavede krásným **Obřím dolem** k bývalé Obří boudě a potom přes Úpské rašeliníště k Luční boudě.
3. Nejčastější výstupová a jediná zásobovací cesta vede k Luční boudě z Pece pod Sněžkou přes Richterovy boudy, **Výrovku a Luční sedlo**. Trochu delší, ale příjemnější zimní varianta vede z Pece přes Liščí horu nebo příkrším Modrým dolem, v létě přes Severku a kolem Bufetu Na rozcestí.
4. Ze Špindlerova Mlýna a zpět vede zimní lyžařská cesta přes Stříbrný hřeben a **přes Špindlerovu boudu**. Pro letní variantu po hraniční Cestě česko – polského přátelství potřebujete cestovní pas.
5. Romantickou cestu dlouhým **údolím Bílého Labe** v zimě ohrožují laviny a proto je průchodná jenom v létě.
6. To platí i o nejkratší cestě ze Špindlerova Mlýna **přes Kozí hřbety** a Svatej Petr.
7. Nejkratší cesta ze severní polské (slezské) strany hor vede od jedinečného kostela Wang v Horním Karpaczi k ledovcovému jezeru Malý rybník, odkud přikře stoupá **kolem Hampelovy boudy** na hlavní hřeben a k Luční boudě.

Tyčové značení přes Luční horu na Globicově mapě, 1668.

(pokračování ze str. 1)

KRKONOŠSKÝ PŘÍBĚH STOLETÍ

Přelomové datum konce dvacátého století a druhého tisíciletí vybízí lidstvo k hodnocení. Takové úvahy nutně připomínají velké události a s nimi spojené osobnosti. Televizní, rozhlasové i tiskové dokumenty nabízejí shrnující programy jako jsou století války, osobnost tisíciletí, nejlepší sportovec 20. věku, písnička století, tisíc let architektury a jiné projekty. Však to znáte. Neubráníl jsem se v duchu zhodnotit časově uzavřené období u nás v Krkonoších a pak jsem si uvědomil, že znám člověka, který jako jeden z mála tady skoro celé dvacaté století prožil a přes své předky i velkou část končícího tisíciletí. Vrchovatě plný vyslechnutých zážitků jsem se svěřil zkušenému Pavlu Štechovi. Přítel fotograf mi doporučil známého dokumentaristu Pavla Štingla, kterému se námět a hlavně osoba horala pamětníka zalíbila natolik, že se pustil hned do práce. Natočil první záběry, sháněl peníze, napsal scénář, přivezl filmový štáb, sháněl peníze, přepsal scénář, dotáčel poslední záběry, shání poslední peníze.

V životním příběhu krkonošského horala je příchod jeho předků do zdejších hor, zakládání hospodářství, chvíle rodinné slávy i tragedií. Pak příchod prvních turistů, začátky lyžování, tvrdá práce v lese a na loukách. A později se přes to všechno přežene příběh středoevropský, evropský a v rozhodujících chvílích celosvětový. Horský hospodář, který měl prožít klidný život plný práce na své čtyřhektarové louce a v okolním lese, prožívá zánik rakousko-uherského mocnářství, se svým hospodářstvím se ocitá v československém státě a neumí česky, světová krize mu ztěžuje život a bere skromné peníze, vidí euforii Sudet v roce 1938 a ve stejném roce vnitřně prohrává v nacistických volbách, které v jeho obci vyzněly jednohlasně "ja", když on ví, že bylo alespoň jedno "nein". Bez milosti je poslán na frontu, svlečený procitá z bezvědomí na hromadě mrtvol u Stalingradu, aby byl v poslední chvíli s rozervaným břichem zachráněn. Očekává odsun tří miliónů Němců ze svého domova a diví se, že tomu sousedé nevěří. Po skončení války stojí jen pár kilometrů od své chalupy ve frontě na popravu, která má být lidovou odplatou za předválečné utrpení. Nezná okolnosti, nezná účastníky. Jako jediný je chvilinku před exekucí propuštěn domů. Překvapivě může zůstat v kraji předků a znovu si koupit svou chalupu a louku. Prožívá vedle osobních pokoření nastupující komunistickou zlovůli a spuštění železné opony. Další patnáct tisíc dní nesvobody. Nezasvěcený člověk prochází kolem malebného hospodářství, kde devadesátiletý horal štípe dřevo na zimu a říká si: "Jak je klidný život na horské samotě."

Myslím, že takový filmový příběh v Krkonoších ještě nevznikl. Ale to posuďte sami. Dokumentární film Pan Kneifel odvysílá Česká televize někdy v létě prvního roku třetího tisíciletí. Další krkonošské díly už budou vyprávět naše mnohem pozdější generace. To je ovšem musíme nejprve prožít.

-pk-

Natáčení dokumentu o osudu rodiny horalů se zákonitě propojilo s historií Pece pod Sněžkou, Krkonoš a celé Evropy.

DO ZOO VE DVOŘE KRÁLOVÉ NAD LABEM PO CELÝ ROK

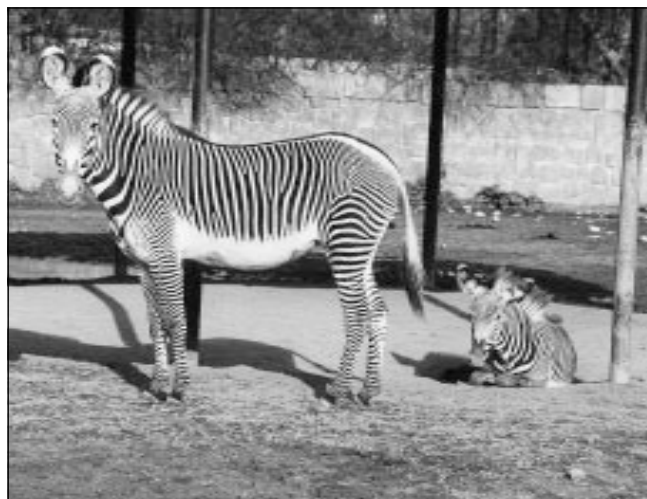
Nejslavnější zoologickou zahradu v České republice můžete navštívit při zimní nepohodě, stejně jako ze letního výletu do Podkrkonoší. Z Pece pod Sněžkou je to do Dvora Králové jen 45 kilometrů. ZOO drží největší kolekci zvířat v ČR (téměř 2.500 kusů), je doslova genobankou afrických zvířat v Evropě a v chovu nosorožců, žiraf, zeber ale i dalších zvířat zaujímá světové prvenství. Nejvzácnějším zvířetem je severní forma nosorožce tuponosého, která patří mezi neohroženější živočichy vůbec. V přírodě žije posledních 25 jedinců, v zajetí pak jen dalších 10. Královédvorská ZOO jako jediná na světě tohoto nosorožce rozmnožuje. Poslední mládě se narodilo 29. června 2000 a bylo po právu nazváno mládě milénia, neboť ho lze označit za nejvzácnější odchované mládě na světě v roce 2000.

Nejnovější pavilon Vodní světy představuje exotické živočichy a rostliny v teráriích a v soustavě sladkovodních a mořských nádrží. Ve slané vodě uvidíte kromě pestrobarevných tropických ryb i živé korály, mořské houby a sasanky. Ve sladkovodních akváriích žije třeba sumec žraločí, tvarem hřbetní ploutve a těla neoprávněně nahanějící strach. Také velká amazonská piraňa se na rozdíl od své dravé příbuzné živí jen ovocnými plody. Budete-li mít štěstí, zahlédnete i volně poletující barevné motýly.

Nehledě na roční období je pavilon Ptáci svět nejmilejším místem v celé ZOO. Ve dvou velkých halách procházíte mezi tropickou vegetací s dozrávajícími banány a nad hlavou vám přelétají nádherní ptáci. Neustále se ozývá různé pipání, štěbetání, zpěv, pískání i strašidelné houkání holuba bažantního. Všude se něco hýbe, malý asijský datel proklepává stromy, přímo pod nohama vám proběhne křepelka korunkatá nebo veliký holub korunáč vějířový. Jiné druhy ptáků se skrývají v nejhustších vegetačních místech a vy je postupně objevujete. Nejkrásnějšími ptáky expozice jsou tři druhy tukanů s obrovskými zobáky. Celkem je v zahradě přes 660 ptáků ve 130 druzích, někteří tu hnízdí a vyvádějí mláďata.

Dvorskou ZOO proslavilo safari, které odstranilo mříže a klece mezi velkými africkými zvířaty a návštěvníky. Rozkládá se na ploše téměř 30 hektarů, kde v létě projíždíte safari autobusem mezi stády zeber, antilop, mezi hejny pelikánů a dalších druhů afrických ptáků. O dalších záchranných chovech se dozvíte během návštěvy, pro kterou si vyhradte alespoň půl den, lépe však celý den. Pěknou akcí je Vánoční ZOO, která trvá od 1. prosince až do konce ledna. Celá zahrada je nádherně osvětlená a vyzdobená vánoční dekorací. Když přijdete až po 15. hodině, zaplatíte nejen nižší vstupné, ale patřičně vynikne i světelná výzdoba.

ZOO ve Dvoře Králové nad Labem je otevřena po celý rok, safari podle počasí obvykle od května do konce září. Atrakcí letních prázdnin (1. 7. - 31. 8.) je "Noční safari" v době 21.30-21.30 hodin. Otevírací doba: Vánoční ZOO prosinec - leden 9-19 hodin, zimní sezóna únor - duben a říjen - listopad 9 - 16 hodin, letní sezóna květen - září 9-18 hodin. Tel. (0437) 829515, fax 820564, 820566, e-mail: zoo.dk@zoodk.cz, <http://www.zoodk.cz>. U vchodu do ZOO je velké parkoviště a v objektu naleznete dostatečné možnosti občerstvení, například v restauraci U lemura. Ubytovat se můžete v novém hotelu Safari.

Pension Nikola

V samém centru Pece pod Sněžkou, u hlavní ulice vedoucí k lyžařskému areálu, najdete rodinný pension Nikola. Základem kvalitní služby je ubytování (31 lůžek s možností přístýlky) ve větším apartmá a v jedenácti dvoulůžkových pokojích vybavených WC, sprchou, ledničkou a třeba i malým trezorem. Hosté mohou posedět v klubovně se satelitní televizí nebo ještě lépe v prostorné stylové jídelně rozšířené o malý bar. Zdejší kuchyně je výhradně česká a denně dostanete mimo jiné i pečené české moučníky. V pensionu Nikola si můžete objednat ubytování se snídaní, polo- nebo plnou penzí. V zimě si před domem nazujete lyže, sjedete k příbližovacímu vleku a za deset minut sjedete k nejlepším vlekům a sjezdovkám v Peci. Zpět sjedete na lyžích až k pensionu. V okolí pensionu jsou půjčovny lyží. Po túře i lyžování potěší prohřátí v soláriu. Před domem je vlastní parkoviště s dostatečnou kapacitou po celý rok.

Pension Nikola v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Alena Novotná, tel. (0439) 796 151, fax 796 251, domluvíte se i německy.

Pension Slovanka

Renovovaný dřevěný dům v dolní části Schneiderovi stráně jen kousek od historického centra Velké Úpy má dlouhou tradici v poskytování služeb krkonošským hostům. Dnešní klidný, rodinný pension nabízí ubytování (celkem 35 lůžek) s polopenzí, v převážně dvoulůžkových pokojích s hygienickým koutem s teplou vodou. V apartmánech jsou koupelny se sprchou a toaletou, které postupně přibývají i v dalších pokojích. Bohaté snídaně jsou podávány formou švédských stolů, včetně domácích borůvkové marmelády. K večeri dostanete jídla pravé české kuchyně se zeleninovými saláty a domácími moučníky. V jídelně - společenské místnosti je satelitní TV, zde dostanete zmrzlinové poháry, nealkoholické i alkoholické nápoje, včetně několika druhů piva a dalšího občerstvení. Přímou za domem je lyžařský vlek, snadno přístupné na lyžích nebo skibusem jsou všechny lyžařské terény v Peci pod Sněžkou. Miloš Klečka je profesionálním záchranářem Horské služby. Padesát metrů pod pensionem je celoročně dostupné vlastní osvětlené parkoviště.

Pension Slovanka, Velká Úpa čp. 223, PSČ 542 22 Pec pod Sněžkou 2, majitelé Miroslava a ing. Miloš Klečkoví, tel., fax: (0439) 796 247, tel. 0607 509 242. Domluvíte se i německy.

Pension Veronika

Nový pension Veronika najdete uprostřed Pece pod Sněžkou v dolní části Velké Pláně na křižovatce cest k Malé Pláni a lyžařským vlekům, hotelu Horizont a k hlavní ulici. Moderní dům nabízí ubytování s polopenzí (22 lůžek) ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích s koupelnou se sprchou a toaletou. Všechny pokoje mají satelitní televizi a mohou být doplněny o přistýlku. Z prosklené půlkruhové restaurace s venkovní terasou je nádherný výhled na město, kopce a lyžařské terény. Mezi speciality restaurace patří česká jídla jako plněný bramborák či domácí ovocné knedlíky s tvarohem a šlehačkou. Odpolední a večerní hosté sem chodí na lehká jídla, zmrzlinové poháry, točené pivo Budvar a další nápoje. Ubytování mají zajištěnou snídaně a večeři. Z pensionu Veronika jsou snadno dostupné všechny sportovní i společenské aktivity ve městě. Přímou u domu je 400 metrový lyžařský vlek se cvičnou loukou. Celoročně je v provozu ve 200 metrů vzdáleném hotelu Horizont sportovní centrum s krytým bazénem, whirlpoolem, saunou, soláriem, squashem, ricochetem, fitnesssem, kuželníkem a dalšími aktivitami. Snadno dostupné jsou i dva letní antukové tenisové kurty, lyžařské školy a půjčovny lyžařského vybavení. Půjčovnu horských kol najdete přímo v domě. Celoroční parkování je na vlastním parkovišti u objektu.

Pension Veronika, Pec pod Sněžkou čp. 309, PSČ 542 21, provozuje Šárka Rajtovová, tel.: (0439) 796135, fax: 796134, tel. 0603 757676, 0604 709453, e-mail: penzion.veronika@mybox.cz, www.veronika-pec.cz. Domluvíte se i německy.

Bouda Na cestě

Hlavní nabídkou horského domu je ubytování s polopenzí turistického charakteru ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích (celkem 18 lůžek). Chalupa je jako stvořená pro pobyty přátel, part nebo skupin. V jídelně se podává snídaně a večeře, složená z polévky, hlavního chodu a zákusku. Přes den si v hospůdce s malým výčepem a točenou dvanáctkou Staropramen můžete objednat lehké občerstvení, kávu, pohár, velký je výběr mražených pochoutek. Součástí hospůdky, která se nachází v roubené části chalupy s živým ohněm v krbových kamnech, je čajovna s výběrem zeleného, černého, ovocného, ochuceného nebo bylinného čaje. V létě se tu mohou zastavit k posezení i neubytovaní hosté. Při pěkném počasí se sedí na terase s výhledem na úpské údolí a malebný kostel uprostřed. Oblíbené jsou večery u venkovního krbu. Boudu Na cestě najdete na stráni 300 metrů od silnice a středu Velké Úpy. Stojí na trase k boudě Jana. Stejně daleko je odtud dolní stanice lanovky a sjezdovka Portášky, ze které v zimě sjedete na lyžích přímo k domu. Skibusy odtud dopravují lyžaře v pravidelných intervalech k vlekům v areálu SKI Pec vzdáleným z Velké Úpy dva kilometry. Třístametrový veřejný lyžařský vlek je přímo u boudy. Letní parkování je u objektu, zimní je zajištěno na 300 metrů vzdáleném privátním parkovišti.

Bouda Na cestě, Pec pod Sněžkou 2 - Velká Úpa čp. 80, PSČ 542 22, majitelé Pavla a Miloš Muzikářovi, tel. (0439) 896 110. Domluvíte se i německy.

Při sáňkařských závodech 14. 2. 1923 projel vítěz sedm kilometrů dlouhou trať z Míseček za 3 minuty a 23 sekund.

SÁŇKAŘSKÁ DRÁHA OD ŠPINDLEROVY BOUDY

Svezení na sáňkách je hezké, ale svezení na sáňkách po upravené dráze je teprve to pravé. V okolí Špindlerova Mlýna se na saních sjíždělo dávno před zavedením lyží, ale to bylo na velkých saních rohačkách řízených zkušeným horem. Ten dokázal svězt po upravené cestě najednou dva kubiky dřeva, proto jízda s jedním nebo dvěma turisty pro něho byla hračkou. Nejprve se ze Špindlerovky a od Petrovky jezdilo na slezskou stranu, později i směrem do Špindlerova Mlýna. Hostům nešlo jenom o jízdu samotnou, ale o celkový zážitek při pobytu na horách. Se zavedením "sportovních" saní, jaké jsou i na dobové fotografii, přibýlo ambicí sjet dolů co nejrychleji. V posledních desetiletích se sáňkování téměř vytratilo, až pro letošní zimu společnost Gastro připravila zkušební provoz na pravé sáňkařské dráze. Pojetím chce navázat víc na pohodové sáňkování, ale trať má parametry i pro rychlou jízdu.

Při příznivých sněhových podmínkách můžete denně nastoupit v hodinových intervalech v době od 11 do 17 hodin a potom večer od 19 do 23 hodin na náměstí ve Špindlerově Mlýně do pohodlného autobusu, který vás vyveze ke Špindlerově boudě. Během dvacetiminutové cesty se podíváte na instruktážní film. Téměř čtyři kilometry dlouhá sáňkařská dráha s převýšením 430 metrů začíná pod Malým Šišákem a končí u Dívčích lávek. Na zapůjčených saních sjíždíte po trase, kterou pravidelně upravuje speciální rolba s výkyvnou radlicí vytvářející klopené zatáčky. Zadní fréza dva metry širokou trať kypří a zase hladí, aby povrch nebyl ledovatý a tím nebezpečný. Večer jsou saně vepředu i vzadu osvětlené. Trať čtyřikrát křížuje silničku na Špindlerovu boudu, proto je nutné na označených místech s vytvořenými protikopci zpomalit a zastavit. Pro noční jízdy jsou přejezdy osvětlené petrolejovými lampami a trať je vybavena odrazovými sklíčky. Po dojezdu k Dívčím lávkám saně odevzdáte obsluze a pohodlně sejdete pěknou procházkou podél Labe do centra města. Podrobnější informace vám poskytne dispečer u informačního panelu sáňkařské dráhy na náměstí, který má díky rádiovému spojení přehled o dění na trase. V ceně jízdenky, kterou zaplatíte při nástupu do autobusu, je doprava, půjčení saní, použití upravené dráhy a také vaše pojištění. Noční jízdy jsou mírně dražší. Naopak levnější je použití dráhy bez dopravy a na vlastních saních.

Horské středisko Špindlerův Mlýn rozšířilo nabídku lyžařům o novou tříseadačkovou lanovku Hromovka. V lyžařském areálu je nyní 25 kilometrů upravených a z poloviny uměle zasněžovaných sjezdových tratí, dvě čtyřseadačkové, jedna tříseadačková, jedna dvouseadačková lanová dráha a vleky s přepravní kapacitou přes 17 tisíc lyžařů za hodinu. Sezónní jízdenky ze Špindlerova Mlýna platí v Krkonoších také na Černé hoře, v Harrachově, v Peci pod Sněžkou a v Jizerských horách na Jizerském a Tanvaldském Špičáku. Aktuální lyžařské informace najdete nově na internetové adrese www.holidayinfo.cz.

Lanovka na Hromovku s přestavěnou sjezdovkou usnadnila lyžařům přístup do areálu Svatý Petr od centrálního parkoviště, na které bezprostředně navazuje. Městská parkoviště a odstavné plochy mají dostatečnou kapacitu, parkování mimo určená místa brání průjezdu a úklidu sněhu a je rázně postihováno městskou policií. Střediskem projíždějí třemi trasami ve zhruba hodinových intervalech bezplatné skibusy, jízdní řád najdete na označených zastávkách. První trasa vede z Bedřichova přes Hromovku do lyžařského areálu Svatý Petr a k hotelu Horal, druhá jezdí od centrálního parkoviště k Hromovce a k lanovce na Medvědí, třetí propojuje Hromovku, Medvědí, centrum Špindlerova Mlýna a Svatý Petr – lyžařský vlek Stoh. Atraktivní je i autobusová linka na Špindlerovu boudu do nadmořské výšky 1200 metrů. Uspadněný nástup na krkonošské hřebeny využívají zimní i letní hosté. První spoj z autobusového nádraží vyjíždí v půl deváté, pak každou hodinu až do 16.30. Zpět jezdí v každou celou hodinu od 9 do 17 odpoledne. V průběhu roku očekáváme u Špindlerovky otevření turistického hraničního přechodu pro pěší a cykloturisty, který výrazně rozšíří nabídku tras na severní straně Krkonoš.

Novinkou zimní sezóny je chirurgická a traumatologická ambulance, vybavená rentgenem a anesteziologií. Při lehkém zranění budete ošetřeni přímo ve Špindlerově Mlýně, převoz do nemocnice ve Vrchlabí už nebude nutný. Příjemnější čas strávíte v novém Jazzovém klubu v hotelu Windsor. Pro živé hudební produkce pořádané pravidelně dvakrát v týdnu, vždy v úterý a pátek, byl náležitě vyladěn interiér části hotelu. Nově zpřístupněné sportovně relaxační centrum VZ Bedřichov nabízí veřejnosti jinou zábavu. V bazénu jsou dráhy pro kondiční plavání, ale oblíbenější je dlouhý tobogán, jehož dráha vybíhá ven a končí v bočním závalu velkého bazénu. Tam je místo s umělým vlnobitím a podvodními gejzíry. Na opačném konci bazénu je "divoký kanál" se silným protiproudem. Součástí areálu jsou ještě vířivky, masáže, posilovna, solárium, sauna, tělocvična, hřiště pro squash, dvě kuželkové dráhy a také dva špičkové tenisové kurty v hale a jeden venku. Sportoviště jsou přístupná veřejnosti především o víkend, během týdne svou návštěvu musíte skloubit s uzavřeným programem hostů hotelového komplexu.

Oblíbeným nelyžařským programem pro děti je celoročně otevřená 1400 metrů dlouhá bobová dráha. Pro odvážné a zvidavé hosty provozují agentury přímo ve městě létání na padákovém kluzáku i ve formě tandemového paraglidingu. V zimě se můžete pobavit ve Svatém Petru u pensionu Olympia při snowtubingu, veselé jízdy na sněhové duši.

Více se dozvíte v **Turistickém informačním centru**, TIC Špindlerův Mlýn, P.O.Box 24, PSČ 54351, telefon (0438) 593 656, fax 593 818, e-mail: infoc@sendme.cz. Sídli v budově městského úřadu, je otevřené denně od 9 do 17 hodin s hodinovou polední přestávkou. V českém, německém, anglickém a ruském jazyce tu získáte informace o městě, turistice, lyžování, čerstvé zprávy Horské služby a Správy KRNP. Při návštěvě podává TIC rovněž informace o možnostech ubytování. Vedle propagačního materiálu jsou k dostání mapy, průvodce, pohlednice i drobné suvenýry. TIC spravuje nonstop informační telefonní linku 048 5225980, kde pomocí tlačítkového telefonu volíte jazyk a okruh požadovaných informací včetně těch o ubytování všech kategorií.

BEDŘICHOV

Horské město Špindlerův Mlýn vzniklo spojením čtyř dřívě samostatných obcí Špindlerův Mlýn – Svatý Petr, Volský Důl, Krausovy Boudy – Labská a Bedřichov. Už od doby kolonizátora Krkonoš Kryštofa Gendorfa, který od roku 1533 vlastnil panství Vrchlabí, byl dnešní Špindlerův Mlýn rozdělen řekou Labe na dvě části. Ve vrchlabské části v třístaletém držení Morzinů patřily na levém břehu řeky Volský Důl a Svatý Petr. K panství Jilemnice náleželo vše na pravém břehu Labe, tedy i osada Bedřichov. Hranice mezi oběma velkostatků za Divčímí lávkami uhýbala po Medvědí potoce k Vysokému Kolu, proto Harrachové z Jilemnice měli celý Labský důl.

V Bedřichově byly v roce 1743 jen tři chalupy obydlé rodinami Wenzela a Georga Erlebacha a Hanse Laue- ra. Od roku 1745 spravoval jilemnické panství Friedrich (Bedřich) August Gervasius (Servác) Protasius, říšský hrabě z Harrachu se svou manželkou princeznou Marií Eleonorou z Lichtensteinu. Už v roce 1746 získal Fabián Donth z Rokytnice nad Jizerou od hraběte svolení ke stavbě sklárny v místě dnešního hotelového komplexu VZ Bedřichov. Friedrich tři roky poté zemřel a vznikající osada dostala podle něho jméno Friedrichsthal, tedy Bedřichovo údolí, Bedřichov. Sklářská huť, založená v tehdy odlehlém místě kvůli zásobám dřeva a křemene, nevytrvala dlouho. Už po čtyřiceti letech je zmiňována jen jako zbořenina. Pravděpodobně za Friedrichova syna Arnošta Quida Harracha vznikly v osadě po velké lesní kalamitě roku 1776 železné hutě. Polomové dřevo se hodilo jen ke spálení na dřevěné uhlí pro pece. Stály poblíž Labe asi tam, kde dnes najdete supermarket Discont. V roce 1807 hutě vyhořely a panství po pěti letech na jejich místě postavilo pilu, která sto let zpracovávala dřevo z okolních lesů. Průmyslové podniky přinesly rozvoj osídlení, ovšem zásadní zvrat nastal až s růstem turistického ruchu v druhé polovině 19. století. Nejstarší bedřichovské hotely založené ještě před rokem 1900 jsou Hotel Koruna, přejmenovaný roku 1930 na Savoy, dále hotely Slunce, Zlatá vyhlídka, Villa Kraus nyní Jánošík a hotel Start, který se ovšem dříve jmenoval Friedrichsheim – Bedřichovský domov. Největší a nejstarší hotel Německý císař úplně zničila povodeň v roce 1897. Na jeho místě dnes mezi špindlerovskými mosty stojí Pavilon. Významnými byly tři zdejší hájovny a dům panského polesí Bedřichov, v němž je dnes hotel U tří růží. Do roku 1896 zůstal Bedřichov součástí obce Krausovy Boudy. Rozvoj turistiky vedl k osamostatnění obce. Největší rozmach cestovního ruchu v Krkonoších nastal v prvních letech 20. století, než byl násilně ukončen světovou válkou v roce 1914. Dříve pouhé letovisko se díky rozšíření zimních sportů stalo celoročně navštěvovaným horským střediskem. Na prospektech i pohlednicích byla obec nejčastěji uváděna ve spojení se Špindlerovým Mlýnem. Tím začal proces spojování Bedřichova se známějším sousedem, dokonáný v roce 1942 sloučením v jednu obec. Někdejší samostatnost dnes připomíná jen oddělené číslování domů. Další turistický a tím i stavební ruch přinesly dobré časy Československé republiky v letech 1925 až 1933. Z té doby je řada bedřichovských domů. Ovšem největší stavby tu byly postaveny během posledních třiceti let. Vedle mnoha hotelů jako jsou Harmony, Montana, VZ Bedřichov, Hubertus, Nechanický, desítek pensionů a privátů je v dnešním Bedřichově také většina špindlerovských obytných domů postavených v rozpětí šedesáti pěti let. Před 250 lety malinká osada je dnes nejzabydlenějším místem města i horské části Krkonoš.

Na fotografii z roku 1906 je nejznámější část Bedřichova s hotely Slunce, Hubertus a vzadu je Koruna, dnes Savoy.

Horní Mísečky. Určitě se zastavte na Šmídově vyhlídce, kde končí dnešní dlouhé stoupání. Místo připomíná Ludvíka Šmída, významného lesníka ve službách zdejšího harrachovského panství v 19. století. Na malé terase je v umělecky provedeném zábradlí zakomponovaný popis otevřeného pohledu na ledovcem doširoka přemodelované údolí Labského dolu a na velkou část Sedmidolů. Přestože při obcházení dolu budete stále nablízku, takový pohled už nenajdete. Podél tyčového značení se snadno dostanete do horní části Masarykovy horské silnice, která vás zavede na Zlaté návrší. Byla dokončena v roce 1936 jako součást obranné linie proti nacistickému Německu. Z těžé doby jsou i malé betonové pevnůstky, z nichž si jednu můžete v létě prohlédnout i zevnitř. Hančova mohyla a nedaleká Vrbatova bouda připomínají statečnou smrt dvou horalů, lyžařského šampióna a jeho přítele, kteří umrzli při mezinárodním závodě na padesát kilometrů 24. března 1913. Ve Vrbatově boudě bude pro vás při dnešní túře na několik hodin poslední příjemné posezení a dobré občerstvení. Po úbočí Kotle vede cesta k rozcestí U čtyř pánů, bylo pojmenováno podle někdejšího průsečíku hranic čtyř polesí jilemnického panství Harrachů – polesí Rezek, Vítkovice, Rokytnice a Bedřichov. Odtud zbývá už jen pohodlný kousek cesty k prameni Labe. Na známém poutním místě s kruhovou studnou nejvíce zaujme práce výtvarníka Jiřího Škopka. Na dlouhém pomníku jsou kolem záznamného toku Labe s hlavními přítoky ve skleněné mozaice ztvárněny znaky 26 měst, kterými řeka protéká. V zimě nevidíte nic, vše je pod několikametrovou vrstvou sněhu, která tu vydrží zpravidla až do května. Mírný výstup ke státní hranici netrvá dlouho. Poprvé se vám otevře výhled na strmou severní stranu Krkonoš, jistě nepřehlédnete zajímavě posazenou boudu Jínonoš neboli Szrenica. Vy tady uhněte doprava na hraniční Cestu přátelství, brzy minete krásné skály Violíku a konečně dorazíte k nejdívočejší přírodní scéně Krkonoš. Před vámi se do hlubin propadají Sněžné jámy. V létě je dole vidět malé ledovcové jezírko, v zimě vás zaujmou ledové srázy. Opravdu krásná podívaná. Je škoda, že bouda u Sněžných jam už dlouho neslouží turistům, její vysoká věž je plná satelitních a telekomunikačních antén nasměrovaných do dalekého polského podhůří. Zimní cesta obchází čtvrtou nejvyšší krkonošskou horu Vysoké Kolo zprava po české, letní cesta zleva po polské straně. Zdejší chodník, byl prý vyskládan údajně ještě v 19. století horským vůdcem Fischerem z prostředků hraběte Schaffgotsche, majitele panství Kynast – Chojník a je nejkrásnějším cestářským dílem v Krkonoších. Velké žulové kvádry vyrvané ze suťového moře ohladily za více než sto let tisíce bot krkonošských turistů a přesto jsou místy porostlé svítivě zeleným lišejníkem zeměpisným. Po prudkém klesání uhněte v sedle z hraniční cesty doprava k horské boudě Martinovce, kde se můžete zastavit na občerstvení. Okruh ukončíte pětikilometrovým sestupem nebo příjemným sjezdem na běžkách kolem Medvědí boudy k Divčímí lávkám a do Špindlerova Mlýna. Věřte, že jste absolvovali jednu z nejkrásnějších a nejzajímavějších túr v západních Krkonoších.

Okolo Labského dolu

Zveze vás na krásnou horskou túru, kterou ze Špindlerova Mlýna můžete absolvovat v létě pěšky stejně jako

v zimě na běžkách. Během celodenního putování uvidíte nejkrásnější a také nejvyšší partie středních a západních Krkonoš, které patřily do revíru hraběcí rodiny Harrachů. Nástup na hřebeny si můžete usnadnit lanovkou na Medvědí s výhledem na celé Sedmidolí, ale i sem vede upravená běžecká stopa po Vodovodní cestě nebo letní červeně značená turistická cesta přes

samozáchraného dýchacího přístroje. V šatně si své věci uložíte do skříňky a ustrojíte se do připraveného obleku – od trenýrek, košile a ponožek, až po černé hornické fáračky, gumové holínky a rukavice. Vše je čisté a srovnané. Nezbytná je přilba s čelním světlem a bateriovým zdrojem na opasku. K baterii a dýchacímu přístroji dostanete v lampárně proti podpisu i tradiční plechovou známku s číslem. Ta zůstane v cáchovně zavěšená na orientační tabuli, dokud opět nevyjedete na povrch.

Těžní klecí sjedete až do čtvrtého patra v hloubce 250 m. Nižší patra se již postupně zaplavují. Mrtvou muzejní expozici ale nečekejte. Všechno je autentické a přes "starožitný" vzhled také funkční. Chodby jsou zpevněné ocelovou výztuží s betonovými pažnicemi nebo dřevěným obložením. V mezerách se lesknou žilky černého uhlí. Občas minete na kolejích seřazené železné vozíky naložené materiálem. Procházíte přes větrné mosty, komůrky z obou stran opatřené těžkými železobetonovými vraty. Navštívíte minidepo důlních lokomotiv a čerpací stanici, kde mohutná čerpadla zajišťují koloběh důlní vody. Průvodcem vám budou profesionální horníci, třeba štajr Engelbert Kirsch nebo jeho kolega Bohumil Feesta. Jak je v Žacléři tradicí, hovoří oba plynule německy. Na povrchu vás čeká ještě prohlídka strojovny, odevzdání výstroje a pak sprchy. Rychleji než za dvě hodiny to nestihnete. Hezká vstupenka za 250 Kč se vám po vyfárání nebude zdát po pěkném zážitku drahá. Zdař Bůh.

Turistické fárání v Žacléři, Společnost GEMEC UNION a.s., ředitel ing. Karel Novotný, rezervace tel: (0439) 876 154 a 7, fax: 876 123, v provozu je vždy v úterý a ve čtvrtek v 9 a v 11 hodin. Exkurzi může absolvovat vždy nejvýš 20 zájemců, nejméně 3 osoby. V sobotu je exkurze možná při objednávce nejméně 2 dny předem a pro nejméně 10 osob. Zaparkujete před závodem. Výklad je také v německém jazyce. Hlavní aktivitou společnosti Gemec je těžba a prodej černého uhlí v nově otevřeném povrchovém dole na nedalekém kopci Jiří a hlavně výroba a prodej široké nabídky tvárnice suchého zdění. Odbyt zajišťuje pan Luděk Vlček, tel. 876 154, 876 111, www.volny.cz/gemec, v pracovní dny od 6.00 do 14.00 hodin.

Sola fide

Sola fide – Pouze vírou – toto evangelické Lutherovo heslo dalo jméno církevnímu domu v Janských Lázních. Dům i sousední kostel v centru lázeňského města patří Českobratrské církvi evangelické, což ale neznamená, že je uzavřený ostatním křesťanským smýšlejícím lidem. Na první pohled poměrně velký dům Sola fide uvnitř překvapí svou útulností a až rodinnou atmosférou. Můžete sem přijet i s úplně malými dětmi. Mají tu pro ně postýlky, židličky, hernu a především trpělivost. Dům je bezbariérový, s výtahem. Dvou- až třílůžkové pokoje s WC a sprchou mohou být doplněny přistýlkou. Pokoje pro tělesně postižené mají telefon. Součástí domu je jídelna, kde se podává plná penze, společenská místnost, klubovna – čítárna, herna pro malé děti a herna se stolním tenisem. Ubytování hosté mají možnost si vypůjčit horská kola, jednou týdně mají k dispozici tělocvičnu a bazén K bohoslužbě se mohou přidat každou neděli v půl deváté i další hosté. V Sola fide se pořádají i různé přednášky, besedy i biblické hodiny. V církevním domě můžete prožít aktivní sportovní dovolenou spojenou s klidnou pohodou.

Církevní dům Sola fide, Janské Lázně, PSČ 542 25, správce ing. Miroslav Cejnar, tel. a fax (0439) 875 425, e-mail: solafide@mbox.vol.cz, domluvíte se i německy a anglicky.

U Bergerů na Richterových boudách

Při návštěvě rodiny Herberta Bergera na Richterových boudách vysoko nad Pecí pod Sněžkou máte jedinečnou možnost poznat pravou horskou chalupu. Kdysi letní bouda založili Herbertovi předci - horští zemědělci a jeho děda ji před 90 lety upravil pro trvalé bydlení i pobyt hostů. Z centra Pece je to sem pět kilometrů. Okolí s horskou přírodou je kouzelné. Kdo nepoznal rána a večery vysoko v horách, bude nadšen. Vše je umocněno pobytem v domácím prostředí rodiny krkonošských horalů. Horský dvůr nabízí ubytování (16 lůžek) s polopenzí. Odvoz zavazadel i hostů je možný. Další kontakt získáte i v Hospodě Na Pecí nebo v IC Turista v centru Pece pod Sněžkou. U chalupy je vlastní lyžařský vlek.

Horský dvůr na Richterových boudách, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Herbert Berger, tel. (0439) 796 324, domluvíte se i německy.

Pension a samoobsluha U Hlaváčů

Dominantou náměstí v Horním Maršově je opravený historický dům, který nechal postavit v roce 1855 hrabě Berthold Aichelburg. Dnes je tu pension U Hlaváčů s kvalitním ubytováním se snídaní ve dvoulůžkových pokojích (15 lůžek) s možností přistýlky. Pokoje mají vlastní TV a kompletní sociální zařízení. Ve společenské místnosti je malý bar a televize. U celoročně otevřeného pensionu je zajištěno i parkování. V přízemí domu je samoobsluha se širokým sortimentem potravin a nápojů. Můžete tu nakoupit i drogistické zboží, ovoce a zeleninu. Obchod je otevřen sedm dní v týdnu v době od 6,30 do 12 a od 13 do 18 hodin, v sobotu od 6,30 do 13, v neděli od 8 do 12 hodin. Celé léto je u obchodu v zahrádce otevřeno posezení pod slunečníky. Kromě zmrzliny a zákusků si můžete dát kávu a vybrat si z rozšířeného sortimentu nealkoholických nápojů. Zahrádka se zmrzlinou je otevřena i o víkendech po celý den.

Pension a samoobsluha U Hlaváčů, Horní Maršov, PSČ 542 26, majitelé Miluška a Milan Hlaváčovi, tel. (0439) 874 112, domluvíte se i německy.

SEVER - výchova pro trvale udržitelný život

V nové budově základní školy v Horním Maršově sídlí nevládní nezisková organizace Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory - SEVER. Celoročně pořádá pobytové akce s ubytováním (35 lůžek) hlavně pro žáky základních škol, studenty středních a vysokých škol, učitele, pracovníky s dětmi a mládeží i další zájemce o ekologickou výchovu. Na programu jsou exkurze po Krkonoších s terénním pozorováním přírody, výtvarná tvořivost, aktivity zaměřené na rozvoj spolupráce, simulační hry, globální výchova pod názvem „Svět ve třídě“ aj. K dispozici je společenský sál, klubovna, knihovna (tématické časopisy, publikace) a videotéka se zhruba 280 filmy, kuchyňka, sprchy. Celodenní stravování je zajištěno převážně ve školní jídelně. Do střediska přijíždějí i žáci z blízkých škol na několikahodinové výukové programy anebo pracovníci střediska vyjíždějí za nimi s „přenosnými“ programy. „Seveřané“ mají zkušenosti i s pořádáním mezinárodních seminářů a programů pro zahraniční skupiny. Domluví se anglicky, německy, rusky a polsky. O program a konzultace se stará osm stálých zaměstnanců a okruh externích spolupracovníků. Ve středisku si můžete zakoupit publikace a materiály, např. nedávno vydanou Čítanku z východních Krkonoš.

Středisko SEVER, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. ubytovna (0439) 874 280, kancelář 874 326, byt a kancelář ředitele tel. a fax 874 181, e-mail: sever@ecn.cz, http://www.ecn.cz/server.

Horská bouda Rennerovka **

V dolní části Rennerových bud, jen pět minut chůze od maloúpského kostelíka, najdete v pensionu Rennerovka jednu z nejlepších služeb ve východních Krkonoších. Tradiční horská bouda nabízí ubytování (26 lůžek + přistýlky) se stravováním. V pensionu mají všechny dvou a třílůžkové pokoje i apartmá úplné sociální zařízení. K vybavení patří solárium, sauna, v létě půjčovna horských kol, v zimě lyží, snowboardů i saní. Dobrá jídla převážně české kuchyně jsou podávána v pohodlné jídelně, ale můžete posedět i v baru s TV a s pultovým prodejem nebo v malé hospůdce s pivem Krakonoš. Oblíbená jsou i přátelská setkání a rodinné oslavy. Nejdelší lyžařský vlek a sjezdovka v Malé Úpě začínají jen 50 metrů od Rennerovky. V zimě hosté parkují na střeženém parkovišti na Pomezích Boudách (dovoz osob a zavazadel je zajištěn), v létě se parkuje přímo u pensionu.

Horská bouda Rennerovka ** v Malé Úpě čp. 91, PSČ 542 27, majitelka Jaroslava Olivová, tel., fax (0439) 891 108, tel. 891 200, e-mail: oliva@pvtnet.cz, http://www.rennerovka.cz, domluvíte se i německy.

Pension U dolu

Mezi nejlepší služby v Malé Úpě patří rodinný pension U dolu, který najdete v osadě Smrčí v polovině cesty mezi Spáleným Mlýnem a Horní Malou Úpou. Nabízí ubytování s polopenzí ve dvou nebo třílůžkových pokojích a jednom apartmá. Všechny pokoje jsou s koupelnou a WC, mají satelitní televizi se čtyřiceti programy. Hostům pobyt zpřijemňuje sauna a masážní bazén Beachcomber. Výtečná kuchyně je založená na ryze českých jídlech s moučníky. V jídelně s výčepem mohou hosté posedět i dlouho do večera. Čepuje se řízné trutnovské pivo Krakonoš a podává pravé lahvové pilsenské. Také si tu můžete objednat pití podle bohatého nápojového lístku, zmrzlinové poháry a několik druhů kávy s moučníkem. Majitelé Jitka a Vráňa Grešlovi vám pomohou s programem. Poradí vám s výletem do polských Krkonoš nebo Podkrkonoší. Přimo u domu je v létě pěkně upravený velký pozemek, hřiště na volejbal, líný tenis, badminton a ohniště pro večerní piknik. V zimě je v ceně pobytu sto metrů dlouhý lyžařský vlek vhodný pro děti a začátečníky. Pro zdatnější lyžaře pak 300 metrů od pensionu je vlek Karel s upravovanou sjezdovkou. Pohodlně k němu a zpět sjedete na lyžích. Nedaleko za domem prochází upravovaný pětikilometrový okruh Haida pro běžkaře. Celoroční parkování je na vlastním parkovišti přimo u pensionu.

Pension U dolu, Horní Malá Úpa čp. 78, PSČ 542 27, majitelé Jitka a Vráňa Grešlovi, tel., fax (0439) 891 283. Domluvíte se i německy.

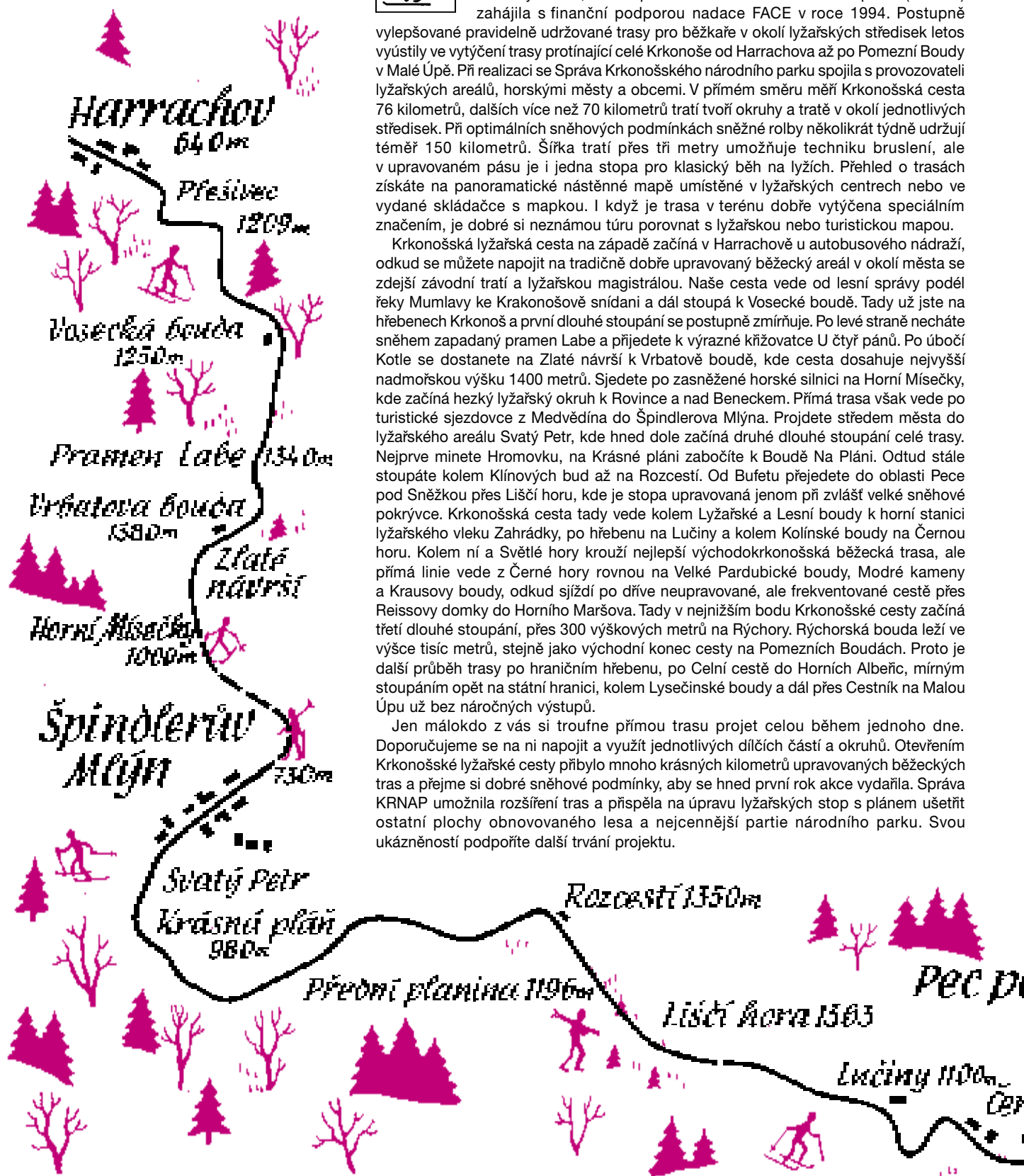

KRKONOŠSKÁ LYŽAŘSKÁ CESTA

Projekt Krkonošská cesta navázal na předchozí vytýčení a úpravu běžeckých tras, které Správa Krkonošského národního parku (KRNP) zahájila s finanční podporou nadace FACE v roce 1994. Postupně vylepšované pravidelně udržované trasy pro běžkaře v okolí lyžařských středisek letos vyústily ve vytýčení trasy protínající celé Krkonoše od Harrachova až po Pomezní Boudy v Malé Úpě. Při realizaci se Správa Krkonošského národního parku spojila s provozovateli lyžařských areálů, horskými městy a obcemi. V přímém směru měří Krkonošská cesta 76 kilometrů, dalších více než 70 kilometrů tratí tvoří okruhy a tratě v okolí jednotlivých středisek. Při optimálních sněhových podmínkách sněžné roľby několikrát týdně udržují téměř 150 kilometrů. Šířka tratí přes tři metry umožňuje techniku bruslení, ale v upraveném pásu je i jedna stopa pro klasický běh na lyžích. Přehled o trasách získáte na panoramatické nástěnné mapě umístěné v lyžařských centrech nebo ve vydané skládáče s mapkou. I když je trasa v terénu dobře vytýčena speciálním značením, je dobré si neznámou túru porovnat s lyžařskou nebo turistickou mapou.

Krkonošská lyžařská cesta na západě začíná v Harrachově u autobusového nádraží, odkud se můžete napojit na tradičně dobře upravený běžecký areál v okolí města se zdejší závodní tratí a lyžařskou magistrálou. Naše cesta vede od lesní správy podél řeky Mumlavy ke Krakonošově snídani a dál stoupá k Vosecké boudě. Tady už jste na hřebenech Krkonoš a první dlouhé stoupání se postupně zmiňuje. Po levé straně necháte sněhem zapadáný pramen Labe a přijedete k výrazné křižovatce U čtyř pánů. Po úbočí Kotle se dostanete na Zlaté návrší k Vrbatově boudě, kde cesta dosahuje nejvyšší nadmořskou výšku 1400 metrů. Sjedete po zasněžené horské silnici na Horní Mísečky, kde začíná hezký lyžařský okruh k Rovince a nad Beneckem. Přímá trasa však vede po turistické sjezdovce z Medvědína do Špindlerova Mlýna. Projedete středem města do lyžařského areálu Svatý Petr, kde hned dole začíná druhé dlouhé stoupání celé trasy. Nejprve minete Hromovku, na Krásné pláni zabočíte k Boudě Na Pláni. Odtud stále stoupáte kolem Klínových bud až na Rozcestí. Od Bufetu přejedete do oblasti Pece pod Sněžkou přes Liščí horu, kde je stopa upravovaná jenom při zvlášť velké sněhové pokrývce. Krkonošská cesta tady vede kolem Lyžařské a Lesní boudy k horní stanici lyžařského vleku Zahrádky, po hřebenu na Lučiny a kolem Kolínské boudy na Černou horu. Kolem ní a Světlé hory krouží nejlepší východokrkonoská běžecká trasa, ale přímá linie vede z Černé hory rovnou na Velké Pardubické boudy, Modré kameny a Krausovy boudy, odkud sjíždí po dříve neupravené, ale frekventované cestě přes Reissovy domky do Horního Maršova. Tady v nejnižším bodu Krkonošské cesty začíná třetí dlouhé stoupání, přes 300 výškových metrů na Rýchory. Rýchorská bouda leží ve výšce tisíc metrů, stejně jako východní konec cesty na Pomezních Boudách. Proto je další průběh trasy po hraničním hřebenu, po Celní cestě do Horních Albeřic, mírným stoupáním opět na státní hranici, kolem Lysečinské boudy a dál přes Cestník na Malou Úpu už bez náročných výstupů.

Jen málokdo z vás si troufne přímou trasu projet celou během jednoho dne. Doporučujeme se na ni napojit a využít jednotlivých dílčích částí a okruhů. Otevřením Krkonošské lyžařské cesty přibýlo mnoho krásných kilometrů upravených běžeckých tras a přejme si dobré sněhové podmínky, aby se hned první rok akce vydařila. Správa KRNP umožnila rozšíření tras a přispěla na úpravu lyžařských stop s plánem ušetřit ostatní plochy obnovovaného lesa a nejcennější partie národního parku. Svou ukázněností podpořte další trvání projektu.

NADACE FACE POMOHLA OBNOVIT KRKONOŠSKÉ LESY

Globální oteplování naší planety dopadá na každého z nás. Podle toho kde žijeme na někoho více, na někoho méně. Není sporu, že na začátku třetího tisíciletí problém oteplování a "oteplovacích" plynů patří mezi hlavní světová témata. Jsou místa, kde případné změny ve světovém vodním koloběhu způsobí vážné problémy. Některé země si tento fakt uvědomily již dávno. V Nizozemí byl již dříve přijat zákon, který ukládá producentům oxidu uhličitého, patřícího mezi hlavní "oteplovací" plyny, aby finančně přispívali na projekty vedoucí k dlouhodobému vázání CO₂ do dřevní hmoty. Energetické podniky z každé vyrobené kilowatty odevzdávají malý peníz do nadace FACE (Forest Absorbing Carbon dioxide Emission), která spravuje finance a zajišťuje výsadby lesa na různých místech celého světa.

Ekolog profesor Josef Fanta působil v šedesátých letech v Krkonoších. Když vypukla po roce 1968 komunistická normalizace, odešel z Československa a našel nový domov v Holandsku. I tady se stal uznávaným lesním odborníkem a později spolupracovníkem nadace FACE. Je pro naše hory štěstím, že si na ně po roce 1989 vzpomněl a nasměroval do Krkonoš vůbec největší finanční podporu související s ochranou přírody jako celku. Za devět let Správa Krkonošského národního parku dostala na obnovu lesa a s tím spojené programy přes 300 miliónů korun jako nadstandard vedle prostředků ze státního rozpočtu. Nadační peníze pomohly a v několika oblastech přímo iniciovaly tak výrazné kvalitativní změny v lesních ekosystémech Krkonoš, že je můžeme označit za přelomové. Nadaci FACE nejde jen o množství vysázených stromků, ale současně o novou kvalitu lesních porostů. V letech 1992 až 2000 bylo zalesněno 5142 hektarů horského lesa, což představuje patnáct a půl milionu stromků. Důležité je, že výsadba statisíců sazenic původních listnatých druhů a také jedle zahájila přeměnu zranitelných krkonošských smrkových monokultur na odolný smíšený les. Přepracované lesnické plány respektují ekologické stanovištní podmínky každého místa a vracejí na lokality původní krkonošské druhy dřevin.

Mezi poslední akce nadace patří podsadba jedlí bělokory, která nejen v Krkonoších během posledních desetiletí téměř vymizela. Plánem lesníků je ze současného zastoupení 0,1 dosáhnout 10 procent. Malé jedličky nejlépe vyrůstají v zastínění, proto se sází do prořídých starých porostů. Poznáte je podle ochrany z drátěného pletiva. Listnaté druhy, především buky, javory, jasany a jeřáby zakrývají zelené plastové obaly, které stromky chrání před nepohodou a hlavně okusem jelení zvěře. Nadace FACE trvala na dosažení normovaných stavů jelení zvěře, která se bez přirozených nepřátel a nedostatečného regulačního odstřelu přemnožila.

Z prostředků nadace byly uhrzeny i další podpůrné programy. Z nejceněnějších lokalit Krkonošského národního parku bylo kalamitní dřevo vytaženo vrtulníkem. Nákup malých pásových vyvážecích souprav Terri zajišťuje šetrnější přibližování dřeva. Další prostředky přispěly ke vzdělání manažérů a odborníků až po úroveň lesníků. Velké zásluhy má nadace v oblasti výzkumu a hlavně v praktickém využívání jeho výsledků. V Krkonoších se nyní využívají satelitní, letecké snímky a geografické informační systémy například pro tvorbu modelových situací. Výzkum půdy pod smrkovými porosty prokázal, že kyselý opad jehličí výrazně urychlil degradaci půdy a tím přispěl k odumírání lesů stejnou měrou, jako kyselá deště a další imise. I to vede lesníky k postupné změně druhové skladby lesa. Zásluhou nadace FACE Krkonošský národní park jako druhé území v České republice získá certifikát celosvětově uznávané organizace FSC (Forest Stewardship Council), který deklaruje, že se ve zdejších lesích hospodará trvale udržitelným způsobem. To je výborné vysvědčení.

Smlouva mezi Správou KRNAP a nadací FACE byla 31. prosince 2000 naplněna. Aktivita nadace směřují do dalších míst světa. Z Krkonoš do Holandska děkujeme za pomoc.

PRÁDELNA MLADÉ BUKY

Prádelna v Mladých Bukách je největší prádelnou na Trutnovsku a pere i pro nejvýše položené boudy v celých Krkonoších. V prádelně vyperou veškeré prádlo v plné sezóně do 14 dnů za normální cenu, do 7 dnů s mírnou přírazkou. Přímou v prádelně se dohodnete na konkrétním termínu vyprání, ceně, míře naškrobení, navonění a popřípadě vybělení ložního prádla. Prádelna vám zajistí i dopravu prádla.

Prádelna, Mladé Buky, PSČ 542 23, majitel Petr Lukáček, tel. (0439) 871 120, otevřeno je od pondělí do pátku v době od 6.00 do 14.00, v plné sezóně až do 16 hodin.

RADIOKING

Radiokomunikace - inženýring

S.R.O.**Paegas**

Kompletní služby v oblasti mobilních telefonů
sítě Paegas pro nenáročné uživatele i profesionály.

Paegas Černohorská 84, 542 25 JANSKÉ LÁZNĚ
Profi Mobil: 0603 473 914, Telefon: 0439 / 875 160
Partner Fax: 0439 / 875 249, E-mail: rking@mbox.vol.cz

OK REKLAMA**NÁVRHY A VÝROBA REKLAMY**

Lepená, světelná, internet,
drobné tiskoviny, digitální tisk

Ota Klement, 542 21 Pec pod Sněžkou 200
tel.: 0439/896 228, 0602 481 920
e-mail: klemota@quick.cz

Starožitnosti - dům starožitného nábytku**Prodejní plocha 650m²:****Hradec Králové - 503 21, Stěžery 53**

tel., fax (049) 539 3103, 0602 755 940

e-mail: ptater@volny.cz, www.mujiweb.cz/www/ptater

pondělí - pátek 10-17 hodin.

V největší prodejně starožitného nábytku ve východních Čechách koupíte měšťanský nábytek z přelomu století i biedermeier, selský nábytek z měkkého dřeva i kousky několik století staré. Najdete tu celé pokoje, ložnice, pracovny i jednotlivé kusy - komody, skleníky, psací stoly, knihovny, různé stolky. Stálá nabídka více než sto kusů starožitného nábytku vhodného k zařízení chalupy, pensionu, restaurace, hotelu, rodinného domu i bytu.

Dobře tu prodáte nábytek sto a více let starý, staré hodiny, obrazy, sklo a jiné.

TISKÁRNA OFSET ÚPICE

Firemní tiskoviny, prospekty, vizitky, pohlednice, plakáty, samolepící etikety, brožury, časopisy, reklamní katalogy a knižní produkce v měkké vazbě. Úplné zpracování - příprava makety, sazba, zpracování fotografií a vlastní jednobarevný i vícebarevný tisk. Malonákladový barevný tisk.

Tiskárna Ofset, Spojenců 282-283, Úpice, PSČ 542 32, majitel Oldřich M. Šlegel, tel./fax (0439) 881 171, tel. 781 448, e-mail: tisk.ofset@mbox.vol.cz

RÁMOVÁNÍ**ATELIER
AKVÍČALA**

Stanislav Špelda
Kvíčala 115, 542 32 ÚPICE
Telefon: 0439/781 441

Rámování - velký výběr dřevěných a kovových lišt,
paspartování - grafik, kreseb, reprodukcí apod.,
výroba stojánků a lepopel pro fotografie.
Spolupráce s výtvarníky, fotografy, galeriemi,
výzdoby interiérů.

PASPARTOVÁNÍ

V roce 1894 byla Luční bouda hlavně horským hospodářstvím s chovem krav a koz, ale i tak měla 14 pokojů pro hosty. Na dobové pohlednici je dobře vidět původní bouda se šindelovým štítem a vpravo "letní dům", kde hosté spávali na seně.

Na pohlednici Maxe Leipelta z roku 1906 jsou dodatečně doplněné postavy hostů a nezbytného flašinetáře. Zmizela stará bouda, ve třech domech bylo celkem 57 hostinských pokojů.

Fotopohlednice z roku 1937 zachycuje Luční boudu před zničujícím požárem o rok později. Se 120 pokoji pro hosty byla největší v Krkonoších. Za pozornost stojí široká hraniční linie v levé části snímku. Nejméně 300 let procházela zemská hranice přímo kolem Luční boudy, až po roce 1945 byla přesunuta na dnešní místo na hřebenu. Obrázky doplňují povídání o Luční boudě na straně 16.

Další informační střediska: Městské informační středisko (MiS) na náměstí v Janských Lázních tel. 875 161, Turistické informační centrum (CIS) Krkonoše na náměstí ve Svobodě nad Úpou 871 167, IC Turista v centru Pece pod Sněžkou 796 280, Infocentrum v Trutnově v radnici na náměstí 818245, TIC Špindlerův Mlýn 0438-593659, IC Flora v domě služeb v Benecku 0432-582606, IC Harrachov 0432-529600, informační střediska Správy KRMAP (viz. níže) aj.

Telefonování: Východní Krkonoše jsou v trutnovském telefonním obvodu s volací znakem 0439, ze zahraničí 00420-439, střední Krkonoše jsou ve vrchlabském obvodu (i Špindlerův Mlýn) se znakem 0438, ze zahraničí 00420-438. **POZOR! Při digitalizaci sítě byla přečíslována většina telefonních stanic v oblasti středních a východních Krkonoš. Ve Špindlerově Mlýně nyní přečíslování probíhá. Volejte informace o telefonních číslech 1180.**

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE - SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel., fax: (0439) 874 298

v Peci pod Sněžkou, tel., fax: (0439) 796 130

fax: 874 221

e-mail: veselyvylet@mbox.vol.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30 - 18.00

Zdravotnictví: rychlá záchranná služba Trutnov a Vrchlabí tel. 155, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba ve Svobodě nad Úpou 871 121, pohotovost Trutnov 5111, lékařské a zubní ordinace Pec pod Sněžkou 796 344, zubní lékař nonstop (0603 413 113), Horní Maršov 874 144, zubní lékař 874 166, dětské oddělení 874 143, Janské Lázně 875 116, Svoboda nad Úpou 871 140, dětské oddělení 871 287, Špindlerův Mlýn 493 344, lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 8.00-12.30, 14.00-17.00, 874 121, ve Svobodě nad Úpou (942 016), pohotovostní služba Vrchlabí (i pro Šp. Mlýn) (0438) 421155.

Horská služba: stálá pohotovost je ve Špindlerově Mlýně tel. (0438) 493239, 0602 448338. V zimě v Peci pod Sněžkou (u P4) (0439) 896 233 je služebna v provozu denně od 7.00 do 22.00 (po této době 0602 448444). Další zimní služebny jsou na Luční boudě (i v noci) 796 219, v Malé Úpě na Pomezních Boudách 891 233 (0606 157935), Harrachov (0432) 529 449, 0602 448334.

Policie: stálá pohotovost Trutnov a Vrchlabí tel. 158, dopravní nehody 804294, služba Pec pod Sněžkou 796 233, Svoboda nad Úpou 942 333, Špindlerův Mlýn 493 333, policie Horní Maršov 874 133, městská policie Janské Lázně 875 133, 0603 345538, Pec pod Sněžkou 896 166, Špindlerův Mlýn 593 115.

Hasiči: stálá služba Trutnov 150.

Parkoviště: Střežené parkoviště Velká Úpa P2 - tel. 896 156, Pec u kapličky P3 - 796 179 a Zelený Potok P4 - 896 158, Malá Úpa ve Spáleném Mlýně 891 213, na Pomezních Boudách 891 145, Janské Lázně u lanovky 875 124, Špindlerův Mlýn P1 (0438) 593229, P2 593119

Městské a obecní úřady: Horní Maršov tel. 874 156, Janské Lázně 875 101, Pec pod Sněžkou 896 215, Malá Úpa 891 157, Svoboda nad Úpou 871 105, Žacléř 878510, Špindlerův Mlýn 936 76 (493 226), úřední hodiny jsou vždy v pondělí a ve středu 8.00-12.00, 12.30-17.00.

Správa Krkonošského národního parku: středisko Pec pod Sněžkou 896 213, v létě po-pá 7.30-12.00, 12.30-16.00, so-ne 8.00-12.00, 13.00-16.30, Harrachov (0432) 529 188 po-ne 7.00-12.00, 13.00-16.30, Špindlerův Mlýn (0438) 493 228 denně v zimě 8.00-16.45, v létě 8.00-18.00, Horní Rokytnice nad Jizerou (0432) 523 694 v zimě po-pá 9.00-12.00, 13.00-16.00, so 9.00-12.00, v létě po-so 9.00-12.00, 13.00-16.30, Krkonošské muzeum Vrchlabí denně mimo pondělí 8.00-16.00 (0438) 456 111. Muzeum v Obřím dole v Peci pod Sněžkou 796 311, po-pá 9.00-12.00, 13.00-16.00, informace a směnárna Temný Důl v Horním Maršově 874 264, po-čt 8.00-16.30, pá 8.30-18.00, so + ne 9.00-16.30, v plně sezóně i déle.

Lesní hospodářství Horní Maršov (v areálu pily) 874 161-2, polesí - Latovo údolí 874 110, Černá hora 875 320, Rýchory 873 152, Pec pod Sněžkou 896 214, Velká Úpa 874 212, Malá Úpa 891 293, Špindlerův Mlýn 593282, Labská 593388.

Meteorologická stanice v Peci pod Sněžkou 796 303.

Benzinové pumpy jsou ve Svobodě nad Úpou otevřeny denně od 6.00 do 20.00 hodin (Benzína, tel. 871 128) a 6.00 - 21.00 (Lucraco Oil, tel. 871 188), ve Špindlerově Mlýně denně 7.00-17.00 (neděle od 8.00, tel. 493 295). Čerpadla s nepřetržitým provozem jsou v Trutnově a ve Vrchlabí.

Bohoslužby: Horní Maršov sobota 17.45, Svoboda nad Úpou neděle 11.00, Janské Lázně neděle 8.30, Velká Úpa sobota 16.30, Malá Úpa poslední sobota v měsíci 15.00 (farář Jaroslav Štancel tel. 0603 570945), Špindlerův Mlýn neděle 14.00.

Shromáždění sborů svědků Jehovových v sále království v Trutnově, Bojiště 103. Týdenní shromáždění: Každé úterý a čtvrtek, vždy od 17.45 do 19.30. Veřejné přednášky každou neděli od 9.30 do 11.30 a od 16.30 do 18.30.

Autoopravna a pneuservis: Svoboda nad Úpou - Hlávka 871 153, denně 7.00-12.00, 13.00-17.00, Autoklub Bohemia Assistance nonstop 0/124, Žlutý anděl 1230.

Hraniční přechody: Malá Úpa 891 133 - i pro vozidla (pouze osobní vozy) nepřetržitý provoz, stejně jako přechody v Královci u Žacléře a v Harrachově. Turistické hraniční přechody jsou u Luční boudy, u Slezského domu, v Sovím sedle, u Vosecké boudy, v Bobru - Niedamirów, otevřeny v zimě 9.00-16.00, v létě 8.00-20.00. Pas s sebou.

Autobusy: předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace OSNADO v Peci pod Sněžkou 796 380, denně 8.00-12.00, 12.30-15.00 hodin, ve Špindlerově Mlýně tel. 493 263, pondělí - pátek 8.00-16.00, v sezóně i v sobotu, popř. v neděli 8.00-13.00.

LANOVÉ DRÁHY: Na Sněžku (Pec p. Sn., tel. 895137) denně v každou celou hodinu 8-18 hodin, v úseku Růžová hora - vrchol Sněžky podle počasí, každý lichý týden je v pondělí zavřeno. **Portášky** (Velká Úpa, tel. 796 347 denně 8.30 - 17.00, od 15. 2. do 17.30. **Černá hora** (Janské Lázně, tel. 875152) denně v 7.30 a potom každou celou hodinu 8-18 hodin, Na **Pláň** (Šp. Mlýn - Sv. Petr, tel. 0438/497 215) a **Medvědin** (Šp. Mlýn, tel. 0438/493 384) denně 8.30 - 16.00 a v 18.00, **Žalý** (Vrchlabí, tel. 0438/212 85, 42 35 82), **Lysá hora** (Rokytnice, jen v zimě, tel. 0432/523833), **Čertova hora** (Harrachov, tel. 0432/52 81 51).

Panoramatická kamera: denně na ČT2 7.55-8.30 panoramatické záběry v přímém přenosu z Harrachova, Lysé Hory, Medvědin, Svatého Petra ve Šp. Mlýně, Pece pod Sněžkou, Malé Úpy a Černé hory.

CYKLOSERVIS MIKLI

Opravy silničních i horských kol, SHIMANO servis.

Miloslav Klimeš sen.

Slovany 122, Horní Maršov

Tel./fax: (0439) 874 236, e-mail: klimes.hm@atlas.cz